

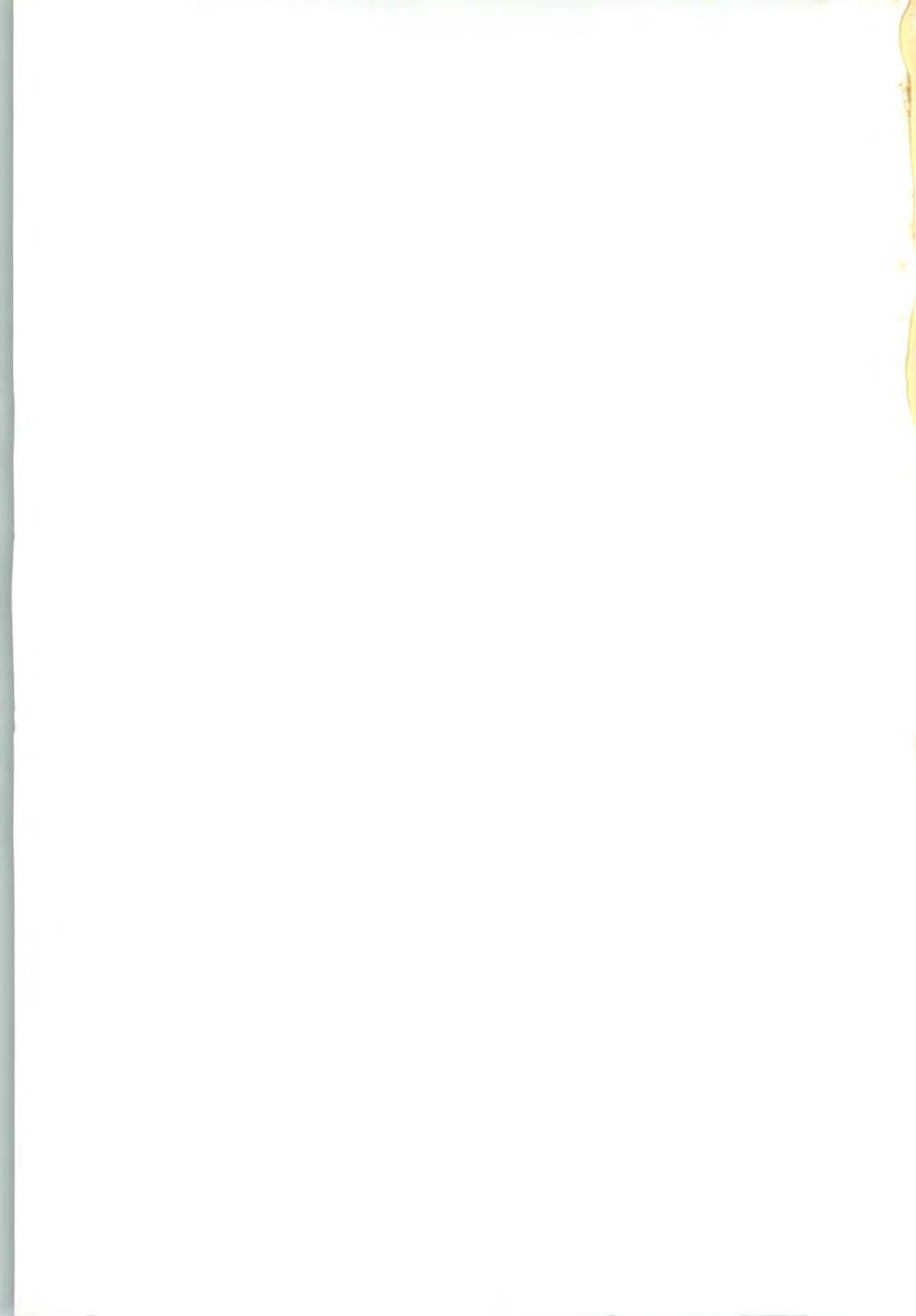

ข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา
พุทธศักราช ๒๕๓๕

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
พุทธศักราช ๒๕๓๕

กองการประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สารบัญ

- ข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา พ.ศ. 2535 1
- ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2535 31

ข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา

พ.ศ. 2535

Digitized by Google

8888-1111

ข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา

พ.ศ. 2535

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 154 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 วุฒิสภาจึงตราข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภาขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า "ข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา พ.ศ. 2535"

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ประธานวุฒิสภารักษาการตามข้อบังคับนี้และมีอำนาจวางระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามข้อบังคับนี้

หมวด 1

การเลือกประธานและรองประธานวุฒิสภา

ข้อ 4 ในการเลือกประธานสภา สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อสมาชิกได้หนึ่งชื่อ การเสนอนั้นต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน

ถ้ามีการเสนอชื่อผู้ใดเพียงชื่อเดียว ให้ถือว่าผู้นั้นได้รับเลือก ถ้ามีการเสนอชื่อหลายชื่อก็ให้มีการลงคะแนนเลือก โดยการเขียนชื่อบนแผ่นกระดาษใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้ใส่ลงในภาชนะที่จัดไว้เพื่อการนั้น ในการออกเสียงลงคะแนน

ให้เรียกสมาชิกตามลำดับอักษรชื่อ ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคน ในการตรวจนับคะแนน ให้ประธานของที่ประชุมเชิญสมาชิกไม่น้อยกว่าห้าคนเป็นผู้ตรวจนับ ผู้ได้คะแนนสูงสุดเป็นผู้ได้รับเลือก ถ้าได้คะแนนสูงสุดเท่ากันหลายชื่อ ให้เลือกใหม่เฉพาะชื่อที่ได้คะแนนเท่ากัน แต่ถ้าคะแนนสูงสุดเท่ากันอีก ก็ให้ใช้วิธีจับสลาก

ให้ประธานของที่ประชุมประกาศชื่อผู้ได้รับเลือกต่อที่ประชุม

ข้อ 5 ในการเลือกรองประธานสภา ให้นำความในข้อ 4 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่สภามีมติให้มีรองประธานสภาสองคน ให้เลือกรองประธานสภาคนที่หนึ่งก่อน แล้วจึงเลือกรองประธานสภาคนที่สอง

ข้อ 6 ในการดำเนินการตามข้อ 4 และข้อ 5 ให้สมาชิกผู้มีอายุสูงสุดซึ่งอยู่ในที่ประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกตั้งประธานและรองประธานสภา และเพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการในเรื่องอื่นในกรณีที่ที่ประชุมจะต้องประชุมปรึกษาในการประชุมครั้งนั้นด้วย

ข้อ 7 เมื่อได้เลือกประธานและรองประธานสภาแล้ว ให้เลขาธิการวุฒิสภารีบแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรี เพื่อนำความขึ้นกราบบังคมทูล

เมื่อพระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งประธานและรองประธานสภาแล้ว ให้เลขาธิการวุฒิสภาส่งสำเนาประกาศพระบรมราชโองการไปยังสภาผู้แทนราษฎรเพื่อทราบด้วย

หมวด 2

อำนาจและหน้าที่ของประธาน รองประธาน และเลขาธิการวุฒิสภา

ข้อ 8 ประธานสภา มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ควบคุมและดำเนินการ ของสภา
- (2) เป็นประธานของที่ประชุมสภา
- (3) รักษาความสงบเรียบร้อยในสภาตลอดถึงบริเวณของสภา
- (4) เป็นผู้แทนสภาในกิจการภายนอก
- (5) อำนาจและหน้าที่อื่นตามที่มิกฎหมายบัญญัติไว้หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

ข้อ 9 รองประธานสภามีอำนาจและหน้าที่ช่วยประธานสภาในกิจการอันเป็นอำนาจและหน้าที่ของประธานสภา หรือปฏิบัติการตามที่ประธานสภามอบหมาย

เมื่อประธานสภาไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานสภาคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา ถ้าทั้งประธานสภาและรองประธานสภาคนหนึ่งไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานสภาคนที่สองเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา

ข้อ 10 เลขาธิการวุฒิสภามีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) นัดประชุมสภา และนัดประชุมคณะกรรมการ
- (2) เชิญผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมสภา และที่ประชุมคณะกรรมการ เข้าปฏิบัติหน้าที่
- (3) ช่วยประธาน ของที่ประชุมในการควบคุมการนับคะแนนเสียง
- (4) ควบคุมการทำรายงานการประชุมทั้งปวง
- (5) ยืนยันมติของสภาไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง
- (6) รักษาสรรพเอกสารของสภา
- (7) ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภาวางไว้
- (8) ปฏิบัติการตามที่กำหนดไว้ใน ข้อบังคับนี้
- (9) ปฏิบัติการอื่นตามที่ประธานสภามอบหมาย

หมวด 3
การประชุมวุฒิสภา
ส่วนที่ 1
วิธีการประชุม

ข้อ 11 การประชุมสภาย่อมเป็นการเปิดเผย แต่ถ้าคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ร้องขอให้ประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับ

ในการประชุมสภาที่เป็นารเปิดเผย ให้นำบุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมได้ตามระเบียบที่ประธานสภาวางไว้ และถ้าประธานสภาเห็นเป็นการสมควรจะจัดให้มีการถ่ายทอดการประชุมทางเครื่องขยายเสียง และหรือโทรทัศน์วงจรปิดภายในบริเวณของสภาก็ได้

ในการประชุมลับ ผู้ที่จะอยู่ในที่ประชุมหรือ ณ ที่ใดในระยะเวลาที่จะฟังการประชุมได้ก็แต่เฉพาะสมาชิก รัฐมนตรีและผู้ที่ได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุม

ข้อ 12 ให้มีการประชุมครั้งแรก ภายในสิบวันนับแต่วันเปิดสมัยประชุมสามัญหรือวิสามัญของรัฐสภา

การประชุมครั้งต่อไปให้เป็นไปตามกำหนดที่สภามีมติไว้ แต่ประธานสภาจะสั่งงดการประชุมครั้งใดก็ได้ เมื่อเห็นว่าไม่มีเรื่องที่เหมาะสมจะบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม

ในกรณีที่ประธานสภาเห็นสมควรเรียกประชุมเป็นพิเศษ ก็ให้เรียกประชุมได้

ข้อ 13 การนัดประชุมต้องทำเป็นหนังสือ วันแต่เมื่อได้บอกนัดในที่ประชุมแล้ว จึงให้ทำหนังสือนัดเฉพาะสมาชิกที่ไม่ได้มาประชุม

การนัดประชุมให้นัดล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน แต่ประธานสภาจะนัดเร็วกว่านั้นหรือนัดประชุมโดยวิธีอื่นใดก็ได้เมื่อเห็นว่าเป็นเรื่องด่วน

ข้อ 14 ให้ส่งระเบียบวาระการประชุมกับเอกสารที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกับหนังสือนัดประชุม แต่ประธานสภาจะให้ส่งเพิ่มเติมอีกในเวลาใดก็ได้ตามที่เห็นว่าจำเป็นหรือสมควร

ข้อ 15 การจัดระเบียบวาระการประชุมให้บรรจุคดี หรือเรื่องที่คณะรัฐมนตรีเสนอก่อนและให้จัดลำดับดังต่อไปนี้

- (1) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม
- (2) รับรองรายงานการประชุม
- (3) กระทู้ถาม
- (4) เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว
- (5) เรื่องที่ค้างพิจารณา
- (6) เรื่องที่เสนอใหม่
- (7) เรื่องอื่น ๆ

ในกรณีที่ประธานสภาเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องด่วน จะจัดไว้ในลำดับใดของระเบียบวาระการประชุมก็ได้

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรี ขอให้จัดเรื่องใดเป็นเรื่องด่วนไว้ในลำดับใดของระเบียบวาระการประชุม ก็ให้จัดตามที่คณะรัฐมนตรีขอ

ข้อ 16 ให้มีสมุดวางไว้สำหรับสมาชิกผู้มาประชุมลงชื่อก่อนเข้าประชุมทุกคราวและเมื่อมีสัญญาณให้เข้าประชุม ให้สมาชิกเข้านั่งในที่ที่จัดไว้

เมื่อประธาน ขึ้นบัลลังก์ ให้ผู้ที่อยู่ในที่ประชุมยืนขึ้นจนกว่าประธานจะได้นั่งลง

ข้อ 17 เมื่อพ้นกำหนดประชุมไปสามสัปดาห์แล้ว สมาชิกยังไม่ครบองค์ประชุม ประธานจะสั่งให้เลื่อนการประชุมไปก็ได้

ข้อ 18 เมื่อไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุม ให้หน้าความในข้อ 6

มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่การลงคะแนนให้กระทำเป็นการเปิดเผยตามข้อ 61 (1)

ข้อ 19 ในการประชุมสภา ให้ที่ประชุมพิจารณาเฉพาะเรื่องที่มีอยู่ในระเบียบวาระการประชุม และต้องดำเนินการพิจารณาตามลำดับระเบียบวาระการประชุมที่จัดไว้ เว้นแต่ที่ประชุมจะได้ลงมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ 20 ผู้ใดประสงค์จะกล่าวถ้อยคำต่อที่ประชุม ให้ยกมือขึ้นพ้นศีรษะเมื่อประธานอนุญาตแล้วจึงยืนขึ้นกล่าวได้ และต้องเป็นคำกล่าวกับประธาน

ข้อ 21 ถ้ารัฐมนตรีขอแถลงหรือชี้แจงเรื่องใดต่อที่ประชุม ให้ประธานพิจารณานุญาต

สมาชิกอาจซักถามเพื่อความกระจ่างแจ้งในเรื่องที่แถลงหรือชี้แจงนั้น แต่รัฐมนตรีจะไม่ตอบก็ได้ เมื่อเห็นว่าข้อซักถามนั้นยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัย หรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

ข้อ 22 ประธานมีอำนาจปรึกษาที่ประชุมในปัญหาใด ๆ หรือสั่งพักการประชุม เลื่อนการประชุม หรือเลิกการประชุมได้ตามที่เห็นสมควร

ถ้าประธานลงจากบัลลังก์โดยมิได้มอบหมายให้รองประธานปฏิบัติหน้าที่แทน ให้เลิกการประชุม

ข้อ 23 รายงานการประชุมสภา เมื่อคณะกรรมการตรวจสอบแล้ว ก่อนที่จะเสนอให้สภารับรอง ให้ทำสำเนาวางไว้สามฉบับ ณ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ไม่น้อยกว่าสามวัน เพื่อให้สมาชิกตรวจดูได้

สมาชิกมีสิทธิขอแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการประชุมสภาดังกล่าวให้ตรงตามที่ เป็นจริงโดยยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมต่อประธานคณะกรรมการ ถ้าคณะกรรมการ ไม่ยอมแก้ไขเพิ่มเติมให้ตามที่ขอ สมาชิกผู้นั้นมีสิทธิที่จะยืนยันคำขอแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อขอให้สภาวินิจฉัย

ข้อ 24 รายงานการประชุมสภาครั้งใด เมื่อได้วางสำเนาไว้เพื่อให้สมาชิก ตรวจดูแล้ว ถ้ามีการแก้ไขเพิ่มเติมในภายหลังโดยคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติม

เองหรือโดยสมาชิกขอให้แก้ไขเพิ่มเติมก็ตาม ในคราวที่สภาพิจารณารับรอง รายงานการประชุมนั้น คณะกรรมาธิการจะต้องแถลงต่อที่ประชุมถึงการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว

ข้อ 25 เมื่อสภาได้รับรองรายงานการประชุมสภาครั้งใดแล้ว ให้ประธาน สภาลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

รายงานการประชุมสภาที่ได้รับรองแล้ว แต่ประธานสภายังมิได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน หรือรายงานการประชุมสภายังมิได้มีการรับรองเพราะถึงคราวที่ สมาชิกออกจากตำแหน่งตามวาระ ให้เลขาธิการวุฒิสภาบ้นทึกเหตุนั้นไว้ และเป็นผู้รับรองความถูกต้องของรายงานการประชุมนั้น

ข้อ 26 สภาอาจมีมติให้จัดรายงานการประชุมลับครั้งใดทั้งหมด หรือแต่ เพียงบางส่วนก็ได้ แต่ให้มีบันทึกพฤติการณ์ไว้

ข้อ 27 การเปิดเผยรายงานการประชุมลับ ให้เป็นไปตามมติของสภา

ข้อ 28 สภาอาจมีมติห้ามโฆษณาข้อความอันเกี่ยวกับความปลอดภัย หรือ ประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ที่ได้กล่าวหรือปรากฏในการประชุมก็ได้

ข้อ 29 ให้เลขาธิการวุฒิสภাজัดพิมพ์รายงานการประชุมสภา ทั้งนี้ นอกจาก รายงานการประชุมลับที่มีมติของสภาให้เปิดเผย และข้อความที่ห้าม โฆษณาตามข้อ 28

ส่วนที่ 2 การเสนอญัตติ

ข้อ 30 ญัตติทั้งหลายต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานสภา และต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน ทั้งนี้ เว้นแต่ข้อบังคับนี้ได้กำหนดไว้โดย เฉพาะเป็นอย่างอื่น

ข้อ 31 ผู้ติดตามมาตรา 92 และมาตรา 152 ของรัฐธรรมนูญ และผู้คดีที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ ไม่ต้องมีผู้รับรอง

ข้อ 32 ผู้คดีขอให้คณะกรรมการการสามัญคณะใดคณะหนึ่ง หรือผู้คดีขอให้สภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญกระทำกิจการใด ๆ ตามมาตรา 153 ของรัฐธรรมนูญ หรือผู้คดีขอให้สภามีมติว่ากรณีเป็นปัญหาที่จะต้องตีความรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 207 ของรัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสามสิบคน

ข้อ 33 ผู้คดีต่อไปนี้ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าหรือเป็นหนังสือ

(1) ขอให้ปรึกษาเป็นเรื่องด่วน

(2) ขอให้เปลี่ยนแปลงวาระการประชุม

(3) ขอให้ลงมติตามข้อ 26 หรือข้อ 28

(4) ผู้ติดตามข้อ 34 ข้อ 60 ข้อ 61 ข้อ 62 ข้อ 68 ข้อ 91 หรือ

ข้อ 125

(5) ผู้คดีที่ประธานอนุญาตตามที่เห็นสมควร

ข้อ 34 เมื่อที่ประชุมกำลังปรึกษาผู้คดีโดยผู้ห้ามมิให้เสนอผู้คดีอื่น

นอกจากผู้คดีดังต่อไปนี้

(1) ขอแปรผู้คดีเฉพาะในเรื่องที่มีใ้ร่างพระราชบัญญัติ

(2) ขอให้รวมระเบียบวาระการประชุมที่เป็นเรื่องเดียวกัน ทำนองเดียวกัน หรือเกี่ยวเนื่องกันเพื่อพิจารณาพร้อมกัน

(3) ขอให้ส่งปัญหาไปยังคณะกรรมการเพื่อพิจารณา หรือขอให้บุคคลใดส่งเอกสารหรือมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น

(4) ขอให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ

(5) ขอให้เลื่อนการปรึกษา

(6) ขอให้ปิดอภิปราย

(7) ขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา

ญัตติตาม (3) (5) (6) หรือ (7) เมื่อที่ประชุมลงมติเห็นชอบตามที่เสนอแล้ว ห้ามมิให้เสนอญัตติอื่นในข้อนี้อีก

ข้อ 35 ญัตติตามข้อ 34 (6) และ (7) ห้ามมิให้ผู้ใดเสนอในคราวเดียวกันกับการอภิปรายของตน

ข้อ 36 ญัตติตามข้อ 34 (7) ห้ามมิให้เสนอ

(1) ในการพิจารณาญัตติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ

(2) ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ข้อ 37 ในกรณีที่ที่ประชุมลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา ญัตติเดิมเป็นอันตกไป

ข้อ 38 ญัตติที่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ สมาชิกผู้เสนอและผู้รับรองต้องลงลายมือชื่อท้ายญัตติที่เสนอ

ข้อ 39 ญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ให้ผู้รับรองญัตติแสดงการรับรองโดยวิธียกมือขึ้นพันศีรษะ

ข้อ 40 การแก้ไขเพิ่มเติมญัตติที่ประธานสภาสั่งบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมแล้ว จะกระทำได้อีกเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุม

ข้อ 41 ผู้เสนอญัตติอาจถอนญัตติของตนได้ก่อนถึงวันนัดประชุมพิจารณาญัตตินั้น แต่ถ้าถึงวันนัดประชุมแล้วจะถอนได้อีกเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุม

ข้อ 42 การถอนคำแปรญัตติจะกระทำเมื่อใดก็ได้ แต่การขอแก้ไขเพิ่มเติมคำแปรญัตติจะกระทำได้เฉพาะภายในกำหนดเวลาแปรญัตติ

ข้อ 43 การถอนชื่อจากการเป็นผู้รับรอง หรือจากการเป็นผู้ร่วมกันเสนอญัตติใด จะกระทำได้เฉพาะก่อนที่ประธานสภาสั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุม ในกรณีที่ประธานสภาสั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมแล้ว จะถอนได้อีกเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุม

ข้อ 44 ญัตติหรือคำแปรญัตติใดถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมแล้ว ถ้าผู้เสนอ

ญาติหรือผู้แปรญาติไม่ชี้แจงในที่ประชุม หรือผู้เสนอญาติหรือผู้แปรญาติไม่อยู่ในที่ประชุมโดยไม่มีผู้ชี้แจงแทนในฐานะผู้รับมอบหมาย ญาติหรือคำแปรญาตินั้นเป็นอันตกไป

การมอบหมายให้ชี้แจงแทนต้องมอบแก่สมาชิก และทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภา

ข้อ 45 ญาติใดตกไปแล้ว ห้ามมิให้นำญาติซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันขึ้นเสนออีกในสมัยประชุมเดียวกัน เว้นแต่ประธานสภาจะอนุญาตในเมื่อพิจารณาเห็นว่าพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป

ส่วนที่ 3

การอภิปราย

ข้อ 46 ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อนคือผู้เสนอญาติหรือผู้แปรญาติ แต่ถ้าผู้เสนอญาติหรือผู้แปรญาติมีหลายคน ให้ประธานอนุญาตให้ใช้สิทธิอภิปรายก่อน ได้เพียงคนเดียว

กรรมวิธีการซึ่งได้สงวนความเห็น กรรมวิธีการผู้รับมอบหมายจากกรรมวิธีการ ซึ่งได้สงวนความเห็น หรือสมาชิกผู้รับมอบหมายจากผู้แปรญาติซึ่งได้สงวนคำแปรญาติไว้ในชั้นกรรมวิธีการ ให้มีฐานะเสมือนเป็นผู้แปรญาติด้วย

ข้อ 47 เมื่อผู้อภิปรายก่อนตามข้อ 46 ได้อภิปรายแล้ว การอภิปรายในลำดับต่อไปจะต้องเป็นการอภิปรายสลับกันระหว่างฝ่ายคัดค้านและฝ่ายสนับสนุนวันแต่ในวาระของฝ่ายใดไม่มีผู้อภิปราย อีกฝ่ายหนึ่งจึงอภิปรายซ้อนได้

การอภิปรายไม่สนับสนุนและไม่ค้านย่อมกระทำได้โดยไม่ต้องสลับ และมีให้นับเป็นวาระอภิปรายของฝ่ายใด

ข้อ 48 ถ้ามีผู้ขออภิปรายหลายคน ประธานจะให้คนใดอภิปรายก็ได้ แต่ให้คำนึงถึงผู้เสนอญาติ ผู้แปรญาติ ผู้รับรองญาติหรือผู้รับรองคำแปรญาติ และ

ผู้ซึ่งยังไม่ได้อภิปรายด้วย

ข้อ 49 การอภิปรายต้องอยู่ในประเด็นหรือเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่ ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ วนเวียน ซ้ำซาก หรือซ้ำกับผู้อื่น และห้ามมิให้หน้าเอกสารหรือวัตถุใด ๆ มาอ่านหรือแสดงในที่ประชุมโดยไม่จำเป็น

ห้ามมิให้ผู้อภิปรายแสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้ายหรือเสียดสีบุคคลใดและห้ามมิให้กล่าวถึงพระมหากษัตริย์ หรือออกชื่อสมาชิกหรือบุคคลใดโดยไม่จำเป็น

ข้อ 50 ถ้าประธานเห็นว่าผู้ใดได้อภิปรายพอสมควรแล้ว ประธานจะให้ผู้นั้นหยุดอภิปรายก็ได้ แม้จะมีได้ฝ่าฝืนข้อ 49 ก็ตาม

ข้อ 51 สมาชิกผู้ใดเห็นว่ามีการฝ่าฝืนข้อบังคับ และประสงค์จะทำการประท้วงให้ยืนและยกมือขึ้นพ้นศีรษะ ประธานจะต้องให้โอกาสผู้นั้นชี้แจง แล้วให้ประธานวินิจฉัยว่าได้มีการฝ่าฝืนข้อบังคับตามที่ประท้วงนั้นหรือไม่ คำวินิจฉัยของประธานดังกล่าวให้เป็นอันเด็ดขาด

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่ผู้ถูกอภิปรายพาดพิงถึงเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหายแก่ผู้นั้น

ข้อ 52 ผู้อภิปรายอาจถอนคำพูดของตนได้เอง หรือเมื่อมีผู้ประท้วงหรือตามคำสั่งของประธานตามข้อ 51

ข้อ 53 การอภิปรายเป็นอันยุติ เมื่อ

- (1) ไม่มีผู้ใดอภิปราย
- (2) ที่ประชุมลงมติให้ปิดอภิปราย
- (3) ที่ประชุมลงมติให้ยกเรื่องอื่น ขึ้นปรึกษา

ข้อ 54 ในกรณีที่ประธานพิจารณาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว จะขอให้ที่ประชุมวินิจฉัยว่าจะปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้

ข้อ 55 เมื่อการอภิปรายได้ยุติแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดอภิปรายอีก นอกจากในกรณีที่ที่ประชุมจะต้องลงมติในเรื่องที่กำลังปรึกษากันอยู่ จึงให้ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน

อภิปรายชี้แจงได้อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่จะประชุมจะลงมติ

ข้อ 56 ประธานอาจอนุญาตให้รัฐมนตรีมอบหมายให้บุคคลใด ๆ อภิปรายแทน หรือชี้แจงข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมประกอบการอภิปรายของรัฐมนตรีก็ได้

ข้อ 57 ถ้าประธานให้สัญญาณด้วยการเคาะค้อนหรือยื่นขึ้น ให้ผู้ที่กำลังพูดอยู่หยุดพูดและนั่งลงทันทีและให้ทุกคนนั่งฟังประธาน

ในกรณีอ่านพระบรมราชโองการ หรือกระแสพระราชดำรัส ให้ผู้อยู่ในที่ประชุมยืนฟังตลอดเวลาที่อ่าน

ส่วนที่ 4

การลงมติ

ข้อ 58 ในกรณีที่จะต้องมิตของสภา ให้ประธานขอให้ที่ประชุมลงมติ

ข้อ 59 เสียงข้างมากตามมาตรา 124 ของรัฐธรรมนูญนั้น ในกรณีความเห็นของที่ประชุมมีสองฝ่าย ให้ถือเอาจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายที่มากกว่า และในกรณีความเห็นของที่ประชุมมีเกินสองฝ่าย ให้ถือเอาจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายที่มากที่สุด

การออกเสียงชี้ขาดของประธาน ให้กระทำการเป็นการเปิดเผยโดยจะให้เหตุผลหรือไม่ก็ได้

ข้อ 60 การออกเสียงลงคะแนนให้กระทำการเป็นการเปิดเผย นอกจาก

(1) เมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอให้กระทำการลับ จึงให้ลงคะแนนลับ

(2) เมื่อสมาชิกเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสามสิบคน ให้กระทำการลับ จึงให้ลงคะแนนลับ เว้นแต่ถ้ามีสมาชิกคัดค้านและมีผู้รับรองมากกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกในที่ประชุมก็ให้ลงคะแนนโดยเปิดเผย

ข้อ 61 การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) ยกมือขึ้นพ้นศีรษะ

(2) ยืนขึ้น

(3) เรียกสมาชิกตามลำดับอักษรชื่อให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคนตามวิธีที่ประธานกำหนด

(4) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี

การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยนั้นให้ใช้วิธีตาม (1) จะใช้วิธีตาม (2)

(3) หรือ (4) ได้ต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอหรือเมื่อสมาชิกเสนอญัตติและที่ประชุมอนุมัติ หรือเมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ 68

การออกเสียงลงคะแนนตาม (1) หรือ (2) นั้น ให้ยกมือ หรือยืนอยู่จนกว่าประธานจะได้สั่งให้อามือลงหรือนั่งลง แล้วแต่กรณี

ข้อ 62 การออกเสียงลงคะแนนลับมีวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) เขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้ ผู้เห็นด้วยให้ เขียนเครื่องหมาย ✓ ผู้ไม่เห็นด้วยให้ เขียนเครื่องหมาย X ส่วนผู้ไม่ออกเสียงให้ เขียนเครื่องหมาย 0

(2) ลงเบี้ยในตู้ทึบ ผู้เห็นด้วยให้ลงเบี้ยสีน้ำเงิน ผู้ไม่เห็นด้วยให้ลงเบี้ยสีแดง ส่วนผู้ไม่ออกเสียงให้ลงเบี้ยสีขาว

(3) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี

การที่จะให้ออกเสียงลงคะแนนตาม (1) หรือ (2) ให้เป็นอำนาจของประธานที่จะพิจารณาเห็นสมควร เว้นแต่จะมีผู้เสนอญัตติให้ใช้วิธีใดวิธีหนึ่งดังกล่าวข้างต้น และที่ประชุมอนุมัติและให้นำความในข้อ 4 วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อจะมีการออกเสียงลงคะแนนลับตาม (1) ให้สมาชิกนั่งลง และให้ประธานสั่งให้เจ้าหน้าที่แจกกระดาษให้แก่สมาชิกทุกคน และเมื่อสมาชิกกาเครื่องหมายแล้ว ให้ประธานสั่งให้เจ้าหน้าที่ไปรับมา เพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ เว้นแต่ประธานจะกำหนดวิธีการเป็นอย่างอื่น

ข้อ 63 ก่อนที่จะทำการออกเสียงลงคะแนนลับ ให้ประธานกคออกสัญญาณเตือนให้สมาชิกทราบเพื่อพร้อมที่จะออกเสียงลงคะแนน เมื่อประธานเห็นว่าสมาชิกพร้อมที่จะออกเสียงลงคะแนน ให้ปิดประตูห้องประชุมไว้จนกว่าจะลงคะแนนเสียงเสร็จ

ข้อ 64 ลำดับการลงมตินั้น ให้ลงมติในญัตติสุดท้ายก่อนแล้วย้อนเป็นลำดับไปหาญัตติต้น แต่มิให้ถือว่าความผิดพลาดในการเรียงลำดับดังกล่าวมานี้เป็นเหตุให้มติที่ได้ลงคะแนน และนับคะแนนเสร็จแล้วเป็นอันเสียไป

ข้อ 65 ประธานมีอำนาจสั่งให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติวัน แต่ที่ประชุมจะมีมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ 66 สมาชิกซึ่งเข้ามาในที่ประชุมระหว่างการออกเสียงลงคะแนน ในกรณีออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย อาจลงคะแนนทางฝ่ายที่ยังนับคะแนนเสียงไม่เสร็จ หรือในกรณีออกเสียงลงคะแนนลับอาจลงคะแนนได้ก่อนประธานสั่งให้นับคะแนนเสียง

ข้อ 67 เมื่อได้นับคะแนนเสียงเสร็จแล้ว ให้ประธานประกาศมติของที่ประชุมทันที ถ้าเรื่องใดรัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับนี้กำหนดไว้ว่ามติจะต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงถึงจำนวนเท่าใด ก็ให้ประกาศด้วยว่าคะแนนเสียงข้างมากถึงจำนวนที่กำหนดไว้นั้นหรือไม่

ข้อ 68 ในการนับคะแนนเสียงครั้งใด ถ้าคณะรัฐมนตรีร้องขอหรือสมาชิกเสนอญัตติ โดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสามสิบคนให้มีการนับใหม่ ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่

การนับคะแนนเสียงใหม่ดังกล่าวในวรรคหนึ่ง เว้นแต่รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับกำหนดวิธีลงคะแนนไว้โดยเฉพาะเป็นอย่างอื่น ให้เปลี่ยนวิธีลงคะแนนเป็นวิธีดังกล่าวในข้อ 61 หรือ ข้อ 62 ซึ่งอยู่ในลำดับถัดไป แล้วแต่กรณี

เมื่อได้มีการนับคะแนนเสียงโดยวิธีดังกล่าวในข้อ 61 (3) หรือข้อ 62 (2) แล้ว จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่อีกมิได้

ข้อ 69 ผู้ใดได้ไม่มีผู้คัดค้านให้ประธานถามที่ประชุมว่ามีผู้เห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ เมื่อไม่มีผู้เห็นเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าที่ประชุมลงมติเห็นชอบด้วยผู้คัดค้าน

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ผู้คัดที่เป็นร่างพระราชบัญญัติ หรือเรื่องอื่นใดที่รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับนี้กำหนดให้ที่ประชุมวินิจฉัยโดยการออกเสียงลงคะแนน

หมวด 4 กรรมวิธีการ

ข้อ 70 ให้สภาตั้งคณะกรรมการสามัญประจำสภาขึ้นสิบหกคณะ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมวิธีการมีจำนวนไม่เกินสิบเก้าคน

- (1) คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
- (2) คณะกรรมการการคมนาคม
- (3) คณะกรรมการการคลัง การธนาคาร และสถาบันการเงิน
- (4) คณะกรรมการการต่างประเทศ
- (5) คณะกรรมการการทหาร
- (6) คณะกรรมการการท่องเที่ยวและการกีฬา
- (7) คณะกรรมการการบริหารและการยุติธรรม
- (8) คณะกรรมการการปกครอง
- (9) คณะกรรมการการแรงงาน และสวัสดิการสังคม
- (10) คณะกรรมการการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน
- (11) คณะกรรมการการศึกษาและวัฒนธรรม
- (12) คณะกรรมการการเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม
- (13) คณะกรรมการการสาธารณสุข
- (14) คณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ

(15) คณะกรรมาธิการสิ่งแวดล้อม

(16) คณะกรรมาธิการตรวจรายงานการประชุม และพิจารณาเปิดเผยรายงานการประชุมลับ

หากมีความจำเป็นสภาจะตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาเพิ่มขึ้นอีกเมื่อใดก็ได้ คณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาที่ตั้งเพิ่มขึ้นดังกล่าว จะมีจำนวนกรรมาธิการเท่าใด ให้เป็นไปตามที่สภากำหนด

สมาชิกคนหนึ่งจะดำรงตำแหน่งกรรมาธิการสามัญประจำสภาได้ไม่เกินสองคณะ

ข้อ 71 ในการเลือกตั้งคณะกรรมาธิการ สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อได้โดยไม่จำกัดจำนวน แต่ให้เสนอได้ครั้งละหนึ่งชื่อหรือจะเสนอครั้งละหลายชื่อก็ได้ แล้วแต่มติของสภา การเสนอนั้นต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน

ในการเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญ ให้ตั้งจากบุคคลที่คณะรัฐมนตรีเสนอชื่อมีจำนวนไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด จำนวนนอกจากนั้นให้ที่ประชุมเลือกจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอ

การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งคณะกรรมาธิการ ให้เป็นไปตามวิธีที่ประธานสภากำหนด

ข้อ 72 การประชุมคณะกรรมาธิการ ต้องมีกรรมาธิการมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุมและให้นำข้อบังคับนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการประชุมสภามาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 73 ให้คณะกรรมาธิการแต่ละคณะเลือกตั้งประธาน เลขาธิการ และตำแหน่งอื่นตามความจำเป็นจากกรรมาธิการในคณะนั้น ๆ

คณะกรรมาธิการมีอำนาจตั้งกรรมาธิการในคณะเป็นคณะอนุกรรมาธิการเพื่อพิจารณาปัญหาอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการ ตามแต่จะมอบหมายได้

ข้อ 74 การเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือกิจการที่

กระทำอยู่ ให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อประธานคณะกรรมการหรือผู้ทำการแทน

ข้อ 75 สมาชิก รัฐมนตรี ผู้ซึ่งรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย และผู้ซึ่งได้รับอนุญาตจากประธานคณะกรรมการ มีสิทธิเข้าฟังการประชุมคณะกรรมการ

ในกรณีประชุมลับผู้ที่เข้าฟังการประชุมได้ต้องเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ-การประชุม และได้รับอนุญาตจากประธานคณะกรรมการ

ข้อ 76 ภายใต้บังคับข้อ 75 ผู้เสนอญัตติ รัฐมนตรีและผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีมอบหมาย มีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการได้ตลอดเรื่อง ส่วนผู้แปรญัตติมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นได้เฉพาะที่แปรญัตติไว้

การชี้แจงแสดงความคิดเห็นตามวรรคหนึ่ง ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติอาจมอบหมายเป็นหนังสือให้สมาชิกอื่นกระทำแทนได้ โดยยื่นต่อประธานคณะกรรมการ

ข้อ 77 ให้เลขาธิการวุฒิสภาประกาศกำหนดการประชุมคณะกรรมการไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และมีหนังสือนัดผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติให้มาชี้แจงประกอบญัตติหรือคำแปรญัตติ แล้วแต่กรณี หากเรื่องใดจะก่อให้เกิดผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย หรือเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินต้องแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบด้วย

ข้อ 78 ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่มาชี้แจงต่อคณะกรรมการตามนัด จนเวลาล่วงไปเกินกว่าสามสิบนาทีนับแต่เวลาที่คณะกรรมการได้เริ่มพิจารณาคำแปรญัตติใด คำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป เว้นแต่คณะกรรมการจะพิจารณาเห็นสมควรผ่อนผันให้เป็นกรณีพิเศษก่อนเสร็จการพิจารณาเรื่องนั้น

ข้อ 79 ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการในข้อใดจะสงวนคำแปรญัตติในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้สภาวินิจฉัยก็ได้

ข้อ 80 กรรมการผู้ใดไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการในข้อใดจะ

สงวนความเห็นของตนในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้สภานิติบัญญัติก็ได้

ข้อ 81 เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือกระทำกิจการในเรื่องใด ตามที่สภามอบหมายเสร็จแล้วให้รายงานต่อสภา

ในที่ประชุมสภา คณะกรรมการมีสิทธิแถลง ชี้แจง หรือแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกระทำดังกล่าวในวาระหนึ่ง ในการนี้ คณะกรรมการจะมอบหมายให้บุคคลใด ๆ แถลงหรือชี้แจงแทนก็ได้

ข้อ 82 ถ้ามีมติของสภาให้คณะกรรมการใดกระทำกิจการเรื่องใดให้เสร็จภายในกำหนดเวลาใด และคณะกรรมการจะกระทำกิจการเรื่องนั้นไม่เสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธานคณะกรรมการต้องรายงานให้ประธานสภาทราบโดยด่วน

ในกรณีดังกล่าวตามวาระหนึ่ง ถ้าอยู่ในระหว่างสมัยประชุมให้ประธานสภาเรียนเสนอต่อที่ประชุม และที่ประชุมอาจลงมติให้ขยายเวลาที่ได้กำหนดไว้ หรือให้ตั้งคณะกรรมการใหม่แทนคณะเดิม หรือให้ดำเนินการอย่างอื่นสุดแต่ที่ประชุมจะเห็นสมควร แต่ถ้านอกสมัยประชุมและคณะกรรมการมีอำนาจประชุมได้ตามข้อ 83 ก็ให้ประธานสภามีอำนาจอนุญาตให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ได้ ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แล้วแจ้งให้สภาทราบภายหลัง ทั้งนี้ ภายใต้บังคับข้อ 103

ข้อ 83 ห้ามมิให้คณะกรรมการใดดำเนินกิจการของสภานอกสมัยประชุมเว้นแต่

(1) ประธานสภาหรือประธานคณะกรรมการได้ร้องขอ และสภามีมติให้คณะกรรมการนั้นดำเนินกิจการนอกสมัยประชุมได้

(2) หลังจากปิดสมัยประชุมแล้ว ประธานสภาพิจารณาเห็นเป็นการจำเป็นหรือสมควรเพื่อประโยชน์แห่งกิจการของสภา และได้ขอให้คณะกรรมการนั้นดำเนินกิจการนอกสมัยประชุม ในกรณีเช่นว่านี้ให้ประธานแจ้งให้สภาทราบในโอกาสแรกที่มีการประชุมสภา

ข้อ 84 ถ้าคณะกรรมการเห็นว่ามีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรีควรทราบหรือ

ควรรูปคดี ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการเพื่อให้สภาพิจารณา

ในกรณีที่สภาเห็นด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการ ให้ประธานสภาแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี

ข้อ 85 กรรมการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) พ้นจากสมาชิกภาพ

(4) มีการตั้งคณะกรรมการใหม่แทนคณะเดิม

(5) สภามีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

(6) ขาดประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และมีได้แจ้ง

เป็นหนังสือให้ประธานคณะกรรมการทราบ

ข้อ 86 ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการใดว่างลง ให้ประธานคณะกรรมการแจ้งต่อประธานสภา เพื่อขอให้สภาตั้งซ่อม

หมวด 5

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ข้อ 87 ให้มีสารบบลงวันที่สภาได้รับร่างพระราชบัญญัติจากสภาผู้แทนราษฎร และวันที่สภาส่งร่างพระราชบัญญัติคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร

ข้อ 88 ภายใต้บังคับมาตรา 146 วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญและข้อ 105 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ

ข้อ 89 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่ง ให้พิจารณาและลงมติว่าจะเห็นชอบด้วยกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้นหรือไม่

เพื่อประโยชน์แก่การวินิจฉัยดังกล่าวในวรรคหนึ่ง สภาจะให้คณะกรรมการ-
 ธิการพิจารณาหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติหรือปัญหาใด ๆ เสียก่อนก็ได้

ข้อ 90 ในกรณีที่สภามีมติในวาระที่หนึ่ง เห็นชอบด้วยกับหลักการแห่งร่าง
 พระราชบัญญัติ ให้สภาพิจารณาในลำดับต่อไปเป็นวาระที่สอง

ข้อ 91 การพิจารณาในวาระที่สอง ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะ
 กรรมการที่สภาตั้ง หรือกรรมการที่สภาเติมสภา

ตามปกติ ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการที่สภาตั้ง การ
 พิจารณาโดยกรรมการที่สภาเติมสภาจะกระทำได้อต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอ หรือ
 สมาชิกเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสามสิบคนและที่ประชุมอนุมัติ

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมการที่สภาตั้งนั้น สภาจะตั้ง
 คณะกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาใดโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินั้นก็
 ได้

ข้อ 92 ในกรณีพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการที่สภาตั้งนั้น
 สภาจะให้คณะกรรมการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญเป็นผู้พิจารณาก็ได้

ข้อ 93 ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติขึ้นคณะกรรมการที่สภาตั้ง
 สมาชิกผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้า
 เป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการภายในกำหนดห้าวัน นับแต่วันถัดจากวันที่
 สภาเห็นชอบด้วยกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ เว้นแต่สภาจะได้กำหนดเวลา
 แปรญัตติสำหรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้เป็นอย่างอื่น

การแปรญัตติ โดยปกติต้องแปรเป็นรายมาตรา และให้เป็นไปตามแบบที่
 เลขาธิการวุฒิสภากำหนด

การแปรญัตติเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิม ต้องไม่ขัด
 กับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

ข้อ 94 เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้วให้เสนอ
 ร่างพระราชบัญญัตินั้น โดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติม พร้อมทั้งรายงาน

ต่อประธานสภา รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติม
ในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติ มติของคณะกรรมการเกี่ยวกับคำแปร-
ญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวน
ความเห็นของกรรมการ ก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย

ข้อ 95 เมื่อประธานสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติ และรายงานของ
คณะกรรมการตามข้อ 94 แล้ว ให้เสนอสภาเพื่อพิจารณาคือไป

ข้อ 96 ในกรณีที่สภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ โดยกรรมการ
เต็มสภา ให้ถือว่าสมาชิกทุกคนในที่ประชุมประกอบกันเป็นคณะกรรมการ และ
ประธานของที่ประชุมมีฐานะเป็นประธานคณะกรรมการด้วย

การพิจารณาโดยกรรมการเต็มสภา เป็นทั้งการพิจารณาชั้นคณะกรรมการ-
ธิการ และการพิจารณาของสภาในวาระที่สองเรียงตามลำดับมาตรารวมกันไป

ข้อ 97 ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการพิจารณา
เสร็จแล้ว ให้สภาพิจารณาเริ่มต้นด้วยข้อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตาม
ลำดับมาตรา และให้อภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม
หรือที่ผู้แปรญัตติสงวนคำแปรญัตติ หรือที่กรรมการสงวนความเห็นไว้ ทั้งนี้
เว้นแต่ที่ประชุมจะได้ลงมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ 98 เมื่อได้พิจารณาคือไป ข้อ 97 จนจบร่างแล้ว ให้สภาพิจารณาทั้งร่าง
เป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณารั้งนี้สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติม
ถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดมิได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายัง
ขัดแย้งกันอยู่

ข้อ 99 เมื่อได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สองเสร็จแล้ว ให้สภา
พิจารณาคือไปในวาระที่สาม

ข้อ 100 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สาม ให้ที่ประชุมลงมติ
ว่าเห็นชอบด้วย หรือไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร หรือถ้าในการพิจารณา
ในวาระที่สองได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ ก็ให้ที่ประชุมลงมติว่าให้

แก้ไขเพิ่มเติมหรือไม่แก้ไขเพิ่มเติม ในกรณีเช่นว่านี้ มติให้แก้ไขเพิ่มเติม ให้
หมายความว่าให้แก้ไขเพิ่มเติมตามที่ได้พิจารณาไว้ในวาระที่สอง และมติไม่แก้ไข
เพิ่มเติม ให้หมายความว่าสภาเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎรโดยไม่มีกร
แก้ไขเพิ่มเติม

การพิจารณาในวาระนี้ไม่มีกรอภิปราย

ข้อ 101 ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ เมื่อสภามีมติเห็นชอบด้วย
หรือไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร หรือให้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ
ให้ประธานสภาแจ้งให้สภาผู้แทนราษฎรทราบ

ข้อ 102 ในกรณีสภาได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ และสภาผู้แทน
ราษฎรได้ตั้งกรรมาธิการร่วมกันตามมาตรา 141 (3) ของรัฐธรรมนูญ เมื่อสภา
ผู้แทนราษฎรได้แจ้งจำนวนกรรมาธิการร่วมกันมาให้ทราบแล้ว ให้ประธานสภา
ดำเนินการเพื่อให้สภาตั้งกรรมาธิการร่วมกัน

เมื่อคณะกรรมาธิการร่วมกันได้รายงาน และเสนอร่างพระราชบัญญัติที่ได้
พิจารณาแล้ว ให้สภาพิจารณาลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยร่างพระราช
บัญญัตินั้น

ข้อ 103 สภาจะต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้เสร็จภายในกำหนด
เวลาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 140 ของรัฐธรรมนูญ ถ้าการพิจารณาของสภานำ
จะไม่เสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ประธานสภาดำเนินการเพื่อขอให้สภา
ขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษ

ข้อ 104 เมื่อสภาผู้แทนราษฎรมีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ
งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย
เพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย และได้แจ้งมายังวุฒิสภา
แล้ว ให้วุฒิสภาคณะกรรมาธิการวิสามัญชั้นคณะหนึ่งมีจำนวนตามที่ที่ประชุม
กำหนด เพื่อพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

ข้อ 105 เมื่อสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

งบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายจากสภาผู้แทนราษฎร ให้ประธานสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นไปยังคณะกรรมการวิสามัญตามข้อ 104 เป็นการด่วน และให้คณะกรรมการพิจารณาพร้อมทั้งรายงานความเห็นต่อประธานสภาให้แล้วเสร็จภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว การพิจารณาในชั้นกรรมาธิการนี้ไม่มีการแปรญัตติ

เมื่อประธานสภา ได้รับร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย พร้อมทั้งรายงานความเห็นของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

ข้อ 106 การพิจารณาของสภา ให้สภาพิจารณาทั้งร่างแล้วให้ลงมติว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

ในการพิจารณาคั้งนี้สมาชิกจะ ขอแก้ไขเพิ่มเติมมิได้

หมวด 6 การตั้งกระทู้ถาม

ข้อ 107 การตั้งกระทู้ถาม ให้เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภา โดยมีข้อความ เป็นคำถามในข้อเท็จจริงหรือนโยบาย และให้ระบุด้วยว่าจะให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา หรือจะให้ตอบในที่ประชุมสภา

ข้อเท็จจริงใด ๆ ที่อ้างประกอบกระทู้ถาม ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ตั้งกระทู้ถามรับรองว่าถูกต้อง แม้จะมีได้ยืนยันรับรองไว้ในกระทู้ถามก็ตาม และถ้าจำเป็นจะต้องมีคำชี้แจงประกอบ ก็ให้ระบุแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก

คำถาม ข้อเท็จจริงที่อ้าง ตลอดจนคำชี้แจงประกอบ ต้องไม่ฟุ่มเฟือย

วนเวียน ซ้ำซาก หรือมีลักษณะเป็นทำนองอภิปราย

ข้อ 108 การตอบกระทู้ถามให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา เว้นแต่เป็นกระทู้ถามที่ประธานสภาเห็นว่าเป็นกรณีเร่งด่วน หรือเป็นประโยชน์ต่อประชาชน โดยส่วนรวม หรือจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่การบริหารราชการแผ่นดินจะกำหนดให้ตอบในที่ประชุมสภาก็ได้

ข้อ 109 กระทู้ถามแต่ละกระทู้หนึ่ง ให้ตั้งถามและซักถามได้แต่เพียงคนเดียว

ข้อ 110 กระทู้ถามต้องไม่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) เป็นเชิงประชด เสียดสี หรือกลั่นแกล้งใส่ร้าย
- (2) เคลือบคลุมหรือเข้าใจยาก
- (3) เป็นเรื่องที่ได้ตอบแล้ว หรือชี้แจงแล้วว่าไม่ตอบ
- (4) เป็นการให้ออกความเห็น
- (5) เป็นปัญหาข้อกฎหมาย
- (6) เป็นเรื่องที่ไม่มีความสำคัญ
- (7) เป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใด ๆ เว้นแต่ที่เกี่ยวกับการงานในหน้าที่

ราชการ

ข้อ 111 กระทู้ถามตามข้อ 110 (3) นั้น จะตั้งถามขึ้นใหม่ได้ ในเมื่อมีสาระสำคัญต่างกัน หรือพฤติการณ์ในขณะที่มีกระทู้ถามครั้งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อตั้งกระทู้ถามครั้งก่อน

ข้อ 112 ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่ากระทู้ถามใดที่สมาชิกตั้งถามมาเป็นหรือไม่เป็นกระทู้ถามตามข้อ 107 ข้อ 110 ข้อ 111 หรือวินิจฉัยว่าจะให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา หรือตอบในที่ประชุมสภาตามข้อ 108

การวินิจฉัยดังกล่าวในวรรคหนึ่งเป็นประการใด ให้เลขาธิการวุฒิสภาแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ประธานสภาวินิจฉัย

ข้อ 113 ให้ประธานสภาจัดส่งกระทู้ถามซึ่งได้วินิจฉัยแล้วว่าให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา หรือตอบในที่ประชุมสภาตามข้อ 112 ไปยังรัฐมนตรี

ผู้เกี่ยวข้อง

ในกรณีที่เป็นกระทู้ถามที่ต้องตอบในราชกิจจานุเบกษา ให้ประธานสภา
 แจ้งรัฐมนตรีผู้เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการตอบภายในสามสัปดาห์นับแต่วันที่รัฐมนตรี
 ได้รับกระทู้ถามนั้น และหากรัฐมนตรีได้ตอบแล้วในราชกิจจานุเบกษา หรือมี
 เหตุขัดข้องไม่ตอบภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้เลขาธิการวุฒิสภาแจ้งให้ผู้ตั้ง
 กระทู้ถามทราบ

ในกรณีที่เป็นกระทู้ถามที่ต้องตอบในที่ประชุมสภา ให้บรรจุเข้าระเบียบ
 วาระการประชุมภายในสัปดาห์นับแต่วันที่ส่งไปตามวรรคหนึ่งและให้แจ้งรัฐมนตรี
 ผู้เกี่ยวข้องไปด้วยว่าจะกำหนดให้ผู้ตั้งกระทู้ถามถามเรื่องนั้นในการประชุมครั้งใด
 การกำหนดเวลาดังกล่าวให้ประธานสภาคำนึงถึงความสำคัญของเหตุการณ์ และ
 ความสนใจของประชาชน ซึ่งควรจะได้ทราบโดยปัจจุบันนั้นเป็นหลักพิจารณา
 หากประธานสภา ไม่อาจบรรจุกระทู้ถามเข้าระเบียบวาระการประชุมได้ภายใน
 กำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้แจ้งเหตุขัดข้องให้ที่ประชุมและผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ

ข้อ 114 การพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ถาม ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่
 น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

ข้อ 115 ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิถอนกระทู้ถามได้

เมื่อถึงระเบียบวาระกระทู้ถาม ให้ประธานอนุญาตให้ถามตามลำดับ ในการ
 ถามมิให้ชี้แจงหรืออ่านคำชี้แจงประกอบ

ถ้าผู้ตั้งกระทู้ถามไม่ถาม หรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้ถือว่าได้ถอนกระทู้ถาม
 นั้น

ข้อ 116 เมื่อรัฐมนตรีได้ตอบแล้ว ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิซักถามได้อีกสาม
 ครั้ง เว้นแต่จะขอซักถามต่อไปเพราะคำตอบยังไม่หมดประเด็นและประธานอนุญาต
 ในการซักถามนั้น ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิที่จะชี้แจงข้อเท็จจริงประกอบได้
 เท่าที่จำเป็น

ข้อ 117 รัฐมนตรีจะขอเลื่อนการตอบกระทู้ถามในที่ประชุมก็ได้ แต่ต้อง

ชี้แจงเหตุผลในที่ประชุม และให้กำหนดว่าจะตอบได้เมื่อใด

ข้อ 118 ในการประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ให้มีกำหนดเวลาเฉพาะกระทู้ถามไม่-
เกินหนึ่งชั่วโมง

ในกรณีเวลาที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งไม่เพียงพอ ประธานจะสั่งขยายเวลา
ออกไปอีกก็ได้

ข้อ 119 ในการประชุมครั้งหนึ่ง ๆ มิให้ผู้ตั้งกระทู้ถามคนเดียวกัน ถาม
เกินกว่าหนึ่งกระทู้ เว้นแต่ไม่มีกระทู้ถามของสมาชิกอื่นเหลืออยู่

ข้อ 120 กระทู้ถามใดที่รัฐมนตรียังมีได้ตอบ ให้เป็นอันระงับไป เมื่อ
คณะรัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง

หมวด 7

การแต่งตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญ

ข้อ 121 ในการแต่งตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญจากผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ดำเนินการ
เลือกโดยนำความในข้อ 4 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด 8

การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย

ข้อ 122 สถานที่ประชุมของสภาย่อมเป็นที่เคารพ และเป็นเขตหวงห้าม
ผู้เข้าไปต้องประพฤติตนให้เรียบร้อยมีสัมมาคารวะ และต้องแต่งกายตามที่ประธาน
สภากำหนด บุคคลอื่นที่มิใช่สมาชิกรัฐสภาหรือเจ้าหน้าที่รัฐสภา เมื่อหมดภารกิจ
ต้องออกนอกสถานที่ประชุมของสภา

ห้ามใช้เครื่องมือสื่อสารใด ๆ ซึ่งก่อให้เกิดการรบกวน และห้ามสูบบุหรี่ในห้องประชุมสภา

การแต่งกายของสมาชิก ให้แต่งเครื่องแบบ หรือสากลนิยม หรือตามที่ประธานสภากำหนด

ข้อ 123 ผู้ใดฝ่าฝืนข้อบังคับนี้ ประธานมีอำนาจเตือน ห้ามปราม ให้ถอนคำพูด ห้ามพูดในเรื่องที่กำลังปรึกษากันอยู่ ให้กล่าวขอขมาในที่ประชุม หรือสั่งให้ออกไปจากที่ประชุมครั้งนั้น โดยมีหรือไม่มีกำหนดเวลาก็ได้

ในกรณีที่ประธานสั่งให้ผู้ใดออกจากที่ประชุม หากผู้นั้นขัดขืน ประธานมีอำนาจสั่งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยให้นำตัวออกจากสถานที่ประชุม หรือออกไปให้พ้นบริเวณสภา

คำสั่งของประธานตามข้อนี้ ผู้ใดจะโต้แย้งมิได้

ข้อ 124 การรักษาระเบียบ และความสงบเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาในที่ประชุมสภาหรือบริเวณสภาหรือเข้าฟังการประชุมของสภาตลอดจนมารยาทของบุคคลเช่นว่านั้น และการโฆษณาข้อความเกี่ยวกับการประชุมปรึกษาของสภาให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภาวางไว้

หมวด 9

บทสุดท้าย

ข้อ 125 ถ้าประธานขอปรึกษา หรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสามสิบคน ให้งดใช้ข้อบังคับข้อหนึ่งข้อใดทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราวเฉพาะกรณี หากที่ประชุมลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่มาประชุมก็ให้งดใช้ข้อบังคับนั้นได้

ข้อ 126 ภายใต้บังคับมาตรา 155 ของรัฐธรรมนูญ ถ้ามีปัญหาที่จะต้อง

ตีความข้อบังคับนี้ ให้เป็นอำนาจของสภาที่จะวินิจฉัย และเมื่อที่ประชุมได้ลงมติวินิจฉัยโดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ของจำนวนสมาชิกที่มาประชุมเป็นประการใดแล้ว ให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นเด็ดขาด

การขอให้ที่ประชุมวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง อาจกระทำได้โดยประธาน ขอปรึกษาหรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสามสิบคน

ข้อ 127 การขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับนี้ ต้องเสนอเป็นญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสามสิบคน

ญัตติแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับให้ทำเป็นร่างข้อบังคับโดยแบ่งเป็นข้อ และต้องมีบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบด้วย

การพิจารณาญัตติในข้อนี้ ให้นำความในหมวด 5 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 128 ในระหว่างสมัยประชุมถ้ามีกรณีที่สภาจะต้องพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้มีการจับหรือคุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกไปทำการสอบสวน ในฐานะเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาตามมาตรา 133 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ หรือมีกรณีที่สภาจะต้องพิจารณาอนุญาต หรือไม่อนุญาตให้มีการพิจารณาคดีอาญาที่สมาชิกถูกฟ้องตามมาตรา 134 ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

ข้อ 129 ในกรณีที่ประธานสภาสั่งให้ปล่อยสมาชิกที่ถูกจับในขณะกระทำความผิด ตามมาตรา 133 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ หรือร้องขอให้ปล่อยสมาชิกซึ่งถูกคุมขัง ตามมาตรา 135 ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานแจ้งให้สภาทราบในโอกาสแรกที่มีการประชุมสภา

บทเฉพาะกาล

ข้อ 130 ข้อบังคับนี้ไม่กระทบถึงการใดที่ได้กระทำเสร็จไปแล้วก่อนใช้

ข้อบังคับนี้

ให้คณะกรรมการการสามัญประจำสภา ที่สภาตั้งขึ้นอยู่แล้วในวันใช้ข้อบังคับนี้เป็นคณะกรรมการการสามัญประจำสภาตามข้อบังคับนี้

ข้อ 131 ในระหว่างที่ยังไม่มีประกาศรัฐสภาแบ่งส่วนราชการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภาใช้บังคับ ข้อบังคับนี้ที่ได้อ้างถึงสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาหรือเลขาธิการวุฒิสภา ให้หมายถึงสำนักงานเลขาธิการรัฐสภาหรือเลขาธิการวุฒิสภา แล้วแต่กรณี

ประกาศ ณ วันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2535

(ลงชื่อ) อาษา เมฆสวรรค์

(นายอาษา เมฆสวรรค์)

รองประธานวุฒิสภาคคนหนึ่งที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่แทน
ประธานวุฒิสภา

1917

The following is a list of the names of the persons who
 have been appointed to the various positions in the
 office of the Secretary of the Board of Education,
 for the year ending June 30, 1917.
 The names of the persons who have been appointed
 to the various positions in the office of the
 Secretary of the Board of Education, for the year
 ending June 30, 1917, are as follows:

Secretary of the Board of Education
 Secretary of the Board of Education
 Secretary of the Board of Education
 Secretary of the Board of Education

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

พ.ศ. 2535

UNIVERSITY OF MICHIGAN LIBRARY

3038 H.P.

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

พ.ศ. 2535

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 154 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 สภาผู้แทนราษฎรจึงตราข้อบังคับการประชุมของสภาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า "ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2535"

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามข้อบังคับนี้ และมีอำนาจวางระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามข้อบังคับนี้

หมวด 1

การเลือกประธานสภาและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้อ 4 การเลือกประธานสภา สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อสมาชิกได้หนึ่งชื่อ การเสนอนั้นต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ถ้ามีการเสนอชื่อผู้ใดเพียงชื่อเดียว ให้ถือว่าผู้นั้นได้รับเลือก ถ้ามีการเสนอชื่อหลายชื่อ ให้ออกเสียงลงคะแนนโดยเรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษร ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคนด้วยการขานชื่อที่เสนอชื่อใดชื่อหนึ่ง และให้ประธาน

ของที่ประชุมเชิญสมาชิกห้าคนเป็นผู้ตรวจนับคะแนน

ให้ประธานประกาศชื่อผู้ได้รับเลือกต่อที่ประชุม

ข้อ 5 การเลือกรองประธานสภา ให้นำความในข้อ 4 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่สภามีมติให้มีรองประธานสภาสองคน ให้เลือกรองประธานสภาคนที่หนึ่งก่อน แล้วจึงเลือกรองประธานสภาคนที่สอง

ข้อ 6 เมื่อเลือกประธานสภาและรองประธานสภาได้แล้วให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรรีบแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรี เพื่อนำความขึ้นกราบบังคมทูล

เมื่อพระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งประธานสภา และรองประธานสภาแล้วให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรส่งสำเนาประกาศพระบรมราชโองการไปยังวุฒิสภาเพื่อทราบด้วย

หมวด 2

อำนาจและหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภาผู้แทนราษฎร และหน้าที่ของเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ข้อ 7 ประธานสภามีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นประธานของที่ประชุมสภา
- (2) ควบคุมและดำเนินกิจการของสภา
- (3) รักษาความสงบเรียบร้อยในสภาตลอดถึงบริเวณของสภา
- (4) เป็นผู้แทนสภาในกิจการภายนอก
- (5) อำนาจและหน้าที่อื่นตามที่มิถกกฎหมายบัญญัติไว้หรือตามที่กำหนดไว้ใน

ข้อบังคับนี้

ข้อ 8 รองประธานสภามีอำนาจและหน้าที่ช่วยประธานสภาในกิจการอัน

เป็นอำนาจหน้าที่ของประธานสภา หรือปฏิบัติกรตามที่ประธานสภามอบหมาย

เมื่อประธานสภาไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ในกรณีที่มีรองประธานสภาสองคน ให้รองประธานสภาคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา ถ้ารองประธานสภาคนหนึ่งก็ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานสภาคนที่สองเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา

ข้อ 9 เลขานุการสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) นัดประชุมสภา และคณะกรรมการ
- (2) เชิญผู้เป็นประธานชั่วคราว ของที่ประชุมสภา และที่ประชุมคณะกรรมการ เข้าปฏิบัติหน้าที่
- (3) ช่วยประธานในการควบคุมการนับคะแนนเสียง
- (4) รับผิดชอบการทำรายงานการประชุม
- (5) ยืนยันมติของสภาไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง
- (6) รักษาสรรพเอกสารของสภา
- (7) ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภาวางไว้
- (8) ปฏิบัติกรตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้
- (9) ปฏิบัติกรอื่นตามที่ประธานสภามอบหมาย

หมวด 3

การประชุมสภา

ส่วนที่ 1

วิธีการประชุม

ข้อ 10 การประชุมเปิดเผย ให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมได้ตามระเบียบที่ประธานสภาวางไว้ และให้ประธานสภาจัดให้มีการถ่ายทอดการประชุม

ทางวิทยุกระจายเสียงและหรือโทรทัศน์ หากมีเหตุขัดข้องให้แจ้งที่ประชุมทราบ
การประชุมลับ ห้ามบุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุม เว้นแต่ผู้ที่ได้รับ
อนุญาตจากประธานของที่ประชุมเท่านั้น

ข้อ 11 ให้มีการประชุมครั้งแรกภายในสิบวันนับแต่วันเปิดสมัยประชุมสามัญ
หรือวิสามัญของรัฐสภา

การประชุมครั้งต่อไปให้เป็นไปตามมติที่สภากำหนดไว้ แต่ประธานสภาจะ
สั่งงดการประชุมครั้งใดก็ได้ เมื่อเห็นว่าไม่มีเรื่องที่เหมาะสมจะบรรจุเข้าระเบียบวาระ
การประชุม

ในกรณีที่ประธานสภาเห็นสมควรเรียกประชุมเป็นพิเศษ ก็ให้เรียกประชุมได้

ข้อ 12 การนัดประชุมต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เมื่อได้บอกนัดในที่
ประชุมแล้ว จึงให้ทำหนังสือแจ้งเฉพาะสมาชิกที่ไม่ได้มาประชุม

การนัดประชุมให้นัดล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน แต่ประธานสภาจะนัด
เร็วกว่านั้นก็ได้เมื่อเห็นว่าเป็นเรื่องด่วน

ข้อ 13 ให้ส่งระเบียบวาระการประชุมกับเอกสารที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกัน
หนังสือนัดประชุม ถ้าประธานสภาเห็นว่าจำเป็นหรือสมควรจะให้ส่งเพิ่มเติมอีก
ก็ได้ แต่ต้องก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน

ข้อ 14 การจัดระเบียบวาระการประชุมให้จัดลำดับ ดังต่อไปนี้

- (1) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม
- (2) รับรองรายงานการประชุม
- (3) กระตุ่ถาม
- (4) เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว
- (5) เรื่องที่ค้างพิจารณา
- (6) เรื่องที่เสนอใหม่
- (7) เรื่องอื่น ๆ

ในกรณีที่ประธานสภาเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องด่วน จะจัดไว้ในลำดับใด

ของระเบียบวาระการประชุมก็ได้

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีขอให้จัดเรื่อง ซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอเรื่องใด เป็นเรื่องด่วนไว้ในลำดับใดของระเบียบวาระการประชุม ก็ให้ประธานสภาพิจารณา และอาจจัดให้ตามที่คณะรัฐมนตรีขอ

ข้อ 15 ให้มีสมุดวางไว้สำหรับสมาชิกมาประชุมลงชื่อก่อนเข้าประชุมทุกครั้ง

เมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกจึงจะเป็นองค์ประชุม

เมื่อมีสัญญาณให้เข้าประชุม ให้สมาชิกเข้านั่งในที่ที่กำหนดไว้

เมื่อมีสมาชิกเข้าประชุมครบองค์ประชุมแล้ว ให้ประธานดำเนินการประชุมได้

เมื่อประธานขึ้นบัลลังก์ให้ผู้ที่อยู่ในที่ประชุมยืนขึ้นจนกว่าประธานได้นั่งลงแล้ว

ข้อ 16 เมื่อพ้นกำหนดประชุมไปสามสัปดาห์แล้ว สมาชิกยังไม่ครบองค์ประชุม ประธานจะสั่งให้เลื่อนการประชุมไปก็ได้

ข้อ 17 เมื่อไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุม ให้สมาชิกผู้มีอายุสูงสุด ซึ่งมาประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกตั้งประธานและรองประธานสภาตามข้อ 4 และ ข้อ 5 หรือเพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกตั้งประธานเฉพาะคราวสำหรับการประชุมครั้งนั้นในกรณีที่ที่ประชุมต้องประชุมปรึกษาเรื่องอื่น

ในการเลือกประธานเฉพาะคราว ให้นำความในข้อ 4 มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่การลงคะแนนให้กระทำตามข้อ 65 (1)

ข้อ 18 การประชุมสภา ให้ที่ประชุมพิจารณาเฉพาะเรื่องที่มีอยู่ในระเบียบวาระการประชุม และต้องดำเนินการพิจารณาตามลำดับระเบียบวาระการประชุมที่จัดไว้ ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมจะลงมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ 19 ผู้ใดประสงค์จะกล่าวถ้อยคำต่อที่ประชุม ให้ยกมือขึ้นพ้นศีรษะ เมื่อประธานอนุญาตแล้วจึงยืนขึ้นกล่าวได้ และต้องเป็นคำกล่าวกับประธานเท่านั้น

ข้อ 20 ถ้ารัฐมนตรีขอแถลง หรือชี้แจงเรื่องใดต่อที่ประชุม ให้ประธานพิจารณาอนุญาต

สมาชิกอาจซักถามเพื่อความกระจ่างแจ้งในเรื่องที่แถลงหรือชี้แจงนั้น แต่รัฐมนตรีจะไม่ตอบก็ได้ เมื่อเห็นว่าข้อซักถามนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัย หรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

ข้อ 21 ประธานมีอำนาจปรึกษาที่ประชุมในปัญหาใด ๆ สั่งพักการประชุม เลื่อนการประชุม หรือเลิกการประชุมได้ตามที่เห็นสมควร

ถ้าประธานลงจากบัลลังก์โดยมิได้สั่งอย่างใด และไม่มีรองประธานปฏิบัติหน้าที่แทน ให้เลิกการประชุม

ข้อ 22 รายงานการประชุมสภา เมื่อคณะกรรมการตรวจแล้ว ก่อนที่จะเสนอให้สภารับรอง ให้ทำสำเนาวางไว้สามฉบับ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เพื่อให้สมาชิกตรวจดูได้

รายงานการประชุมสภาทุกครั้งจะต้องมีรายชื่อสมาชิกที่มาประชุม ที่ลาการประชุมและที่ขาดการประชุม

สมาชิกมีสิทธิขอแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการประชุมสภาดังกล่าวให้ตรงตามที่ เป็นจริงโดยยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมต่อประธานคณะกรรมการ ถ้าคณะกรรมการไม่ยอมแก้ไขเพิ่มเติมให้ตามที่ขอ สมาชิกผู้นั้นมีสิทธิที่จะยืนยันคำขอแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อขอให้สภาวินิจฉัย

ข้อ 23 รายงานการประชุมสภาครั้งใด เมื่อได้วางสำเนาไว้เพื่อให้สมาชิกตรวจดูแล้ว ถ้ามีการแก้ไขเพิ่มเติมในภายหลังโดยคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมเองหรือโดยสมาชิกขอแก้ไขเพิ่มเติมก็ตาม ในคราวที่สภาพิจารณารับรองรายงานการประชุมนั้น คณะกรรมการจะต้องแถลงต่อที่ประชุมถึงการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว

ข้อ 24 เมื่อสภาได้รับรองรายงานการประชุมสภาครั้งใดแล้ว ให้ประธานสภาลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

รายงานการประชุมสภาที่ได้รับรองแล้ว แต่ประธานสภายังมิได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน หรือรายงานการประชุมสภายังมิได้มีการรับรองเพราะเหตุที่อายุของสภาสิ้นสุดลง ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรบันทึกเหตุการณ์ไว้ และเป็นผู้รับรองความถูกต้องของรายงานการประชุมนั้น

ข้อ 25 สภาอาจมีมติให้จดยรายงานการประชุมลับครั้งใดทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนก็ได้ แต่ให้มีบันทึกเหตุการณ์ไว้

ข้อ 26 การเปิดเผยรายงานการประชุมลับ ให้เป็นไปตามมติของสภา

ข้อ 27 สภาอาจมีมติห้ามโฆษณาข้อความอันเกี่ยวกับความปลอดภัย หรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ที่ได้กล่าวหรือปรากฏในการประชุมก็ได้

ข้อ 28 ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจัดพิมพ์รายงานการประชุมสภาขึ้นเป็นเล่ม ทั้งนี้ นอกจากรายงานการประชุมลับที่มีมติของสภาให้เปิดเผย และข้อความที่ห้ามโฆษณา

ส่วนที่ 2

การเสนอญัตติ

ข้อ 29 ญัตติทั้งหลายต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานสภา และต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน ทั้งนี้ เว้นแต่ข้อบังคับนี้ได้กำหนดไว้โดยเฉพาะเป็นอย่างอื่น

ข้อ 30 ญัตติตามมาตรา 150 และมาตรา 211 ของรัฐธรรมนูญ และญัตติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอไม่ต้องมีผู้รับรอง

ข้อ 31 ญัตติขอให้สภามีมติว่ากรณีเป็นปัญหาที่จะต้องตีความรัฐธรรมนูญ

ตามมาตรา 207 ของรัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ข้อ 32 ผู้ใดขอให้คณะกรรมการสามัญคณะใดคณะหนึ่งหรือขอให้สภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญกระทำการหรือพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ข้อ 33 ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน หรือมีความจำเป็นรีบด่วนในอันที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือความมั่นคงของประเทศไม่ว่าในทางเศรษฐกิจหรือในทางใด ๆ ก็ตาม หรือในอันที่จะขจัดเหตุใด ๆ ที่กระทบกระเทือนต่อเสรีภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง จะเสนอญัตติด่วนเพื่อให้สภาพิจารณาเป็นการด่วนก็ได้

ญัตติด่วนต้องมีลักษณะทำนองเดียวกับกระทู้ และต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สภาดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง

ข้อ 34 ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่าญัตติใดเป็นญัตติด่วนหรือไม่ และเมื่อวินิจฉัยแล้วให้แจ้งผู้เสนอญัตติทราบพร้อมด้วยเหตุผลภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับญัตตินั้น

ข้อ 35 ให้ประธานสภาบรรจุญัตติด่วนเข้าระเบียบวาระการประชุมในโอกาสแรกที่จะกระทำได้ ในการนี้จะบรรจุเพิ่มเติมในระเบียบวาระการประชุมที่จัดไปแล้วก็ได้

ข้อ 36 ผู้ใดที่จะก่อให้เกิดผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย ต้องเสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติและปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

ข้อ 37 ภายใต้บังคับข้อ 35 และข้อ 36 ให้ประธานสภาบรรจุญัตติเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับญัตตินั้นตามลำดับที่ยื่นก่อนหลัง กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม

ข้อ 38 ผู้คัดค้านต่อไปนี้ไม่ต้องเสนอล่วงหน้า หรือเป็นหนังสือ

- (1) ขอให้ปรึกษาหรือพิจารณาเป็นเรื่องด่วน
- (2) ขอให้เปลี่ยนระเบียบวาระการประชุม
- (3) ขอให้ลงมติตามข้อ 25 หรือข้อ 27
- (4) ผู้คัดค้านข้อ 39 ข้อ 65 ข้อ 66 ข้อ 97 หรือข้อ 141
- (5) ผู้คัดค้านที่ประธานอนุญาตตามที่เห็นสมควร

ข้อ 39 เมื่อที่ประชุมกำลังปรึกษาหรือพิจารณาผู้คัดค้านโดยผู้ ห้ามเสนอผู้คัดค้าน นอกจากผู้คัดค้านนี้

- (1) ขอแปรญัตติเฉพาะในเรื่องที่มีใ้ร่างพระราชบัญญัติ
- (2) ขอให้รวมระเบียบวาระการประชุมที่เป็นเรื่องเดียวกัน ทำนองเดียวกัน หรือเกี่ยวเนื่องกันเพื่อพิจารณาพร้อมกัน

(3) ขอให้ส่งปัญหาไปยังคณะกรรมการเพื่อพิจารณา หรือขอให้บุคคลใดส่งเอกสารหรือมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น

- (4) ขอให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ
- (5) ขอให้เลื่อนการปรึกษาหรือพิจารณา
- (6) ขอให้ปิดอภิปราย
- (7) ขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาหรือพิจารณา

ผู้คัดค้าน (3) (5) (6) หรือ (7) เมื่อที่ประชุมลงมติเห็นชอบตามที่เสนอแล้ว ห้ามมิให้เสนอผู้คัดค้านในข้อนี้อีก

ข้อ 40 ผู้คัดค้านข้อ 39 (6) และ (7) ห้ามผู้ใดเสนอในคราวเดียวกับการอภิปรายของตน

ข้อ 41 ผู้คัดค้านข้อ 39(7) ห้ามเสนอในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ 42 ในกรณีที่ที่ประชุมลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาหรือพิจารณาให้ผู้คัดค้านเดิมเป็นอันตกไป

ข้อ 43 ญัตติที่เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ สมาชิกผู้เสนอและผู้รับรองต้องลงลายมือชื่อในญัตตินั้น

ข้อ 44 ญัตติที่ไม่ต้องเสนอเป็นล่วงหน้า ให้ผู้รับรองญัตติแสดงการรับรองโดยวิสัยมือขึ้นพันศีรษะ

ข้อ 45 การแก้ไขเพิ่มเติมญัตติที่ประธานสภาสั่งบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมแล้ว จะกระทำได้อีกเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุม

ผู้เสนอญัตติหรือผู้รับรองอาจถอนญัตติหรือการรับรองของตนได้เมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุม

ข้อ 46 การถอนคำแปรญัตติจะกระทำเมื่อใดก็ได้ แต่การขอแก้ไขเพิ่มเติมคำแปรญัตติจะกระทำได้เฉพาะภายในกำหนดเวลาแปรญัตติ

ข้อ 47 ภายใต้บังคับข้อ 45 วรรคสอง การถอนชื่อจากการเป็นผู้รับรองหรือจากการเป็นผู้ร่วมกันเสนอญัตติใดจะกระทำมิได้

ข้อ 48 ญัตติหรือคำแปรญัตติใดถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมแล้ว ถ้าผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติไม่ชี้แจงในที่ประชุม หรือผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติไม่อยู่ในที่ประชุม โดยไม่มีผู้ชี้แจงแทนในฐานะผู้รับมอบหมาย ญัตติหรือคำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป

การมอบหมายให้ชี้แจงแทนต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภา

ข้อ 49 ญัตติใดตกไปแล้ว ห้ามนำญัตติซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันขึ้นเสนออีกในสมัยประชุมเดียวกัน เว้นแต่ญัตติที่ยังมิได้มีการลงมติหรือญัตติที่ประธานสภาจะอนุญาต ในเมื่อพิจารณาเห็นว่าเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป

ส่วนที่ 3

การอภิปราย

ข้อ 50 ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน คือ ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติ แต่ถ้าผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติหลายคน ให้ประธานอนุญาตให้อภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว

กรรมาธิการซึ่งได้สงวนความเห็น กรรมาธิการผู้รับมอบหมายจากกรรมาธิการ ซึ่งได้สงวนความเห็น หรือสมาชิกผู้รับมอบหมายจากผู้แปรญัตติซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติไว้ในชั้นคณะกรรมาธิการ ให้มีฐานะเสมือนเป็นผู้แปรญัตติด้วย

ข้อ 51 เมื่อผู้อภิปรายก่อนได้อภิปรายแล้ว การอภิปรายในลำดับต่อไปจะต้องเป็นการอภิปรายสลับกันระหว่างฝ่ายค้านและฝ่ายสนับสนุน เว้นแต่ในวาระของฝ่ายใดไม่มีผู้อภิปราย อีกฝ่ายหนึ่งจึงอภิปรายซ้อนได้

การอภิปรายไม่สนับสนุนและไม่ค้าน ย่อมกระทำได้โดยไม่ต้องสลับและมีให้นับเป็นวาระอภิปรายของฝ่ายใด

ข้อ 52 ถ้ามีผู้ขออภิปรายหลายคน ประธานจะให้คนใดอภิปรายก็ได้ แต่ให้คำนึงถึงผู้เสนอญัตติ ผู้แปรญัตติ ผู้รับรองญัตติ ผู้รับรองคำแปรญัตติ และผู้ซึ่งยังไม่ได้อภิปรายด้วย

ข้อ 53 ในการอภิปรายต้องอยู่ในประเด็น หรือเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่ ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อยวนเวียน ซ้ำซาก หรือซ้ำกับผู้อื่น และห้ามมิให้นำเอกสารใด ๆ มาอ่านให้ที่ประชุมฟังโดยไม่จำเป็น

ห้ามผู้อภิปรายแสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้ายหรือเสียดสีบุคคลใด และห้ามกล่าวถึงพระมหากษัตริย์หรือออกชื่อสมาชิกหรือบุคคลใดโดยไม่จำเป็น

ข้อ 54 ถ้าประธานเห็นว่าผู้ใดได้อภิปรายพอสมควรแล้ว ประธานจะให้ผู้นั้นหยุดอภิปรายก็ได้

ข้อ 55 สมาชิกผู้ใดต้องการประท้วงว่ามีการฝ่าฝืนข้อบังคับ ให้ยื่นและยกมือขึ้นพันศิวะ ประธานต้องให้โอกาสผู้นั้นชี้แจงแล้วให้ประธานวินิจฉัยว่าได้มีการฝ่าฝืนข้อบังคับตามที่ประท้วงหรือไม่ คำวินิจฉัยของประธานถือเป็นเด็ดขาด

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่ผู้ถูกอภิปรายพาดพิงถึง
เรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหายแก่ผู้นั้น

ข้อ 56 ผู้อภิปรายอาจถอนคำพูดของคนได้ เมื่อมีผู้ประท้วงตามข้อ 55

ข้อ 57 การอภิปรายเป็นอันยุติ เมื่อ

- (1) ไม่มีผู้ใดอภิปราย
- (2) ที่ประชุมลงมติให้ปิดอภิปราย
- (3) ที่ประชุมลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา

ข้อ 58 ในกรณีที่ประธานพิจารณาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว จะ
ขอให้ที่ประชุมวินิจฉัยว่าจะปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้

ข้อ 59 เมื่อการอภิปรายได้ยุติแล้ว ห้ามผู้ใดอภิปรายอีก เว้นแต่ที่ประชุม
จะต้องลงมติในเรื่องนั้น จึงให้ผู้ซึ่งมีสิทธิอภิปรายก่อนคนใดคนหนึ่ง มีสิทธิอภิ-
ปรายสรุปได้อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่จะที่ประชุมจะลงมติ

เมื่อการอภิปรายได้สิ้นสุดแล้ว ให้ประธานมีสัญญาณให้สมาชิกที่มาประชุม
ทราบก่อนลงมติ

ข้อ 60 ประธานอาจอนุญาตให้รัฐมนตรีมอบหมายให้บุคคลใด ๆ ชี้แจง
ข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมประกอบการอภิปรายของรัฐมนตรีก็ได้

ข้อ 61 ถ้าประธานให้สัญญาณด้วยการเคาะค้อนหรือยืนขึ้นให้ผู้ที่กำลังพูด
อยู่หยุดพูดและนั่งลงทันที

ส่วนที่ 4

การลงมติ

ข้อ 62 ในกรณีที่จะต้องมิมติของสภา ให้ประธานขอให้ที่ประชุมลงมติ

ข้อ 63 เสียงข้างมากตามมาตรา 124 ของรัฐธรรมนูญนั้น ถ้าความเห็น

ของที่ประชุมมีสองฝ่าย ให้ถือเอาจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายที่มากกว่า และถ้า
 ความเห็นของที่ประชุมมีเกินกว่าสองฝ่าย ให้ถือเอาจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายที่
 มากที่สุด

การออกเสียงชี้ขาดของประธาน ให้กระทำการเป็นการเปิดเผยโดยจะให้
 เหตุผลหรือไม่ก็ได้

ข้อ 64 การออกเสียงลงคะแนนให้กระทำการเป็นการเปิดเผย แต่เมื่อคณะ
 รัฐมนตรีร้องขอ หรือสมาชิกเสนอญัตติโดยสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ขอ
 ให้กระทำการลับจึงให้ลงคะแนนลับ

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีร้องขอ หรือสมาชิกเสนอญัตติให้ลงคะแนนลับ
 ตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีสมาชิกคัดค้านและมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของสมาชิก
 ในที่ประชุม ให้ถือเป็นการเปิดเผยที่จะลงคะแนนโดยเปิดเผย

ข้อ 65 การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) ยกมือขึ้นพันศีรษะ

(2) ยืนขึ้น

(3) เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษร ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคน
 ตามวิธีที่ประธานกำหนด

(4) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี

การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยนั้น ให้ใช้วิธีตาม (1) จะใช้วิธีตาม
 (2) (3) หรือ (4) ได้ต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอ หรือเมื่อสมาชิกเสนอญัตติ
 และที่ประชุมอนุมัติหรือเมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ 71

การออกเสียงลงคะแนนตาม (1) หรือ (2) นั้น ให้ยกมือขึ้นพันศีรษะ
 หรือยืนอยู่จนกว่าประธานจะสั่งให้เอามือลงหรือนั่งลง แล้วแต่กรณี

ข้อ 66 การออกเสียงลงคะแนนลับมีวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) เขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้ผู้เห็นด้วย
 ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ผู้ไม่เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมาย X ส่วนผู้ไม่ออกเสียง

ให้เขียนเครื่องหมาย 0

(2) ผู้เห็นด้วยให้ลงเบี่ยสีน้ำเงิน ผู้ไม่เห็นด้วยให้ลงเบี่ยสีแดง ส่วนผู้ไม่ออกเสียงให้ลงเบี่ยสีขาว

(3) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี

การที่จะให้ออกเสียงลงคะแนนตาม (1) หรือ (2) ให้เป็นอำนาจของประธานที่จะพิจารณาเห็นสมควร เว้นแต่จะมีผู้เสนอญัตติให้ใช้วิธีใดวิธีหนึ่งดังกล่าวข้างต้น และที่ประชุมอนุมัติและให้นำความในข้อ 4 วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 67 ลำดับการลงมตินั้น ให้ลงมติในญัตติสุดท้ายก่อนแล้วย้อนเป็นลำดับไปหาญัตติต้น แต่มิให้ถือว่าความผิดพลาดในการเรียงลำดับดังกล่าวมานี้เป็นเหตุให้มติที่ได้ลงคะแนนและนับคะแนนเสร็จแล้วเป็นอันเสียไป

ข้อ 68 ประธานมีอำนาจสั่งให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ เว้นแต่ที่ประชุมจะมีมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ 69 สมาชิกซึ่งเข้ามาในที่ประชุมระหว่างการออกเสียงลงคะแนน ในกรณีออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย อาจลงคะแนนทางฝ่ายที่ยังนับคะแนนเสียงไม่เสร็จ หรือในกรณีออกเสียงลงคะแนนลับ อาจลงคะแนนได้ก่อนประธานสั่งให้นับคะแนนเสียง

ข้อ 70 เมื่อได้นับคะแนนเสียงแล้ว ให้ประธานประกาศมติต่อที่ประชุมทันที ถ้าเรื่องใด รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับนี้กำหนดไว้ว่ามติจะต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงถึงจำนวนเท่าใดก็ให้ประกาศด้วยว่า คะแนนเสียงข้างมากถึงจำนวนที่กำหนดไว้หรือไม่

ข้อ 71 การนับคะแนนเสียงครั้งใด ถ้ารัฐมนตรีขอให้นับใหม่ หรือสมาชิกร้องขอ โดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนให้มีการนับใหม่ ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่

การนับคะแนนเสียงใหม่ดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนน

เป็นวิธีดังกล่าวในข้อ 65 หรือข้อ 66 ซึ่งอยู่ลำดับถัดไป แล้วแต่กรณี แต่ถ้าวิธีที่ถูกหักท้วงเป็นวิธีดังกล่าวในข้อ 65 (4) หรือข้อ 66 (3) ให้เปลี่ยนเป็นวิธีใด ๆ ตามที่ประธานเห็นสมควร

เมื่อได้มีการนับคะแนนเสียง โดยวิธีดังกล่าวในข้อ 65 (3) หรือข้อ 66 (2) แล้ว จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่อีกมิได้

ข้อ 72 ผู้ตติไคนไม่มีผู้คัดค้าน ให้ประธานถามที่ประชุมว่ามีผู้เห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ เมื่อไม่มีผู้เห็นเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าที่ประชุมลงมติเห็นชอบด้วยผู้ตตินั้น

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ผู้ตติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติ หรือเรื่องอื่นใดที่รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับนี้กำหนด ให้ที่ประชุมวินิจฉัยโดยการออกเสียงลงคะแนน

หมวด 4

กรรมวิธีการ

ข้อ 73 ภายใต้บังคับมาตรา 153 ของรัฐธรรมนูญ ให้สภาตั้งคณะกรรมการธิการสามัญประจำสภาขึ้นยี่สิบสามคณะ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมวิธีการมีจำนวนสิบเจ็ดคน คือ

- (1) คณะกรรมวิธีการกิจการสภาผู้แทนราษฎร
- (2) คณะกรรมวิธีการกิจการเยาวชน สตรีและผู้สูงอายุ
- (3) คณะกรรมวิธีการการกีฬา
- (4) คณะกรรมวิธีการการเกษตรและสหกรณ์
- (5) คณะกรรมวิธีการการคมนาคม
- (6) คณะกรรมวิธีการการคลัง การธนาคาร และสถาบันการเงิน

- (7) คณะกรรมาธิการการต่างประเทศ
- (8) คณะกรรมาธิการติดตามผลการปฏิบัติตามมติของสภาผู้แทนราษฎร
- (9) คณะกรรมาธิการการทหาร
- (10) คณะกรรมาธิการการท่องเที่ยว
- (11) คณะกรรมาธิการการปกครอง
- (12) คณะกรรมาธิการการพลังงาน
- (13) คณะกรรมาธิการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน
- (14) คณะกรรมาธิการการแรงงานและสวัสดิการสังคม
- (15) คณะกรรมาธิการการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- (16) คณะกรรมาธิการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
- (17) คณะกรรมาธิการการศึกษา
- (18) คณะกรรมาธิการการเศรษฐกิจ
- (19) คณะกรรมาธิการการสาธารณสุข
- (20) คณะกรรมาธิการการสิ่งแวดล้อม
- (21) คณะกรรมาธิการการอุตสาหกรรม
- (22) คณะกรรมาธิการนโยบาย และติดตามผลงานงบประมาณรายจ่ายประจำปี
- (23) คณะกรรมาธิการพิจารณาเปิดเผยรายงานการประชุมลับ และตรวจรายงานการประชุม

หากมีความจำเป็นจะตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาคณะอื่นเพิ่มขึ้นอีกเมื่อใดก็ได้ สมาชิกคนหนึ่งจะดำรงตำแหน่งกรรมาธิการสามัญประจำสภาได้ไม่เกินสองคณะ

ข้อ 74 การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการ สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อได้โดยไม่จำกัดจำนวน การเสนอนั้นต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน

การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญ ให้ตั้งจากบุคคลที่คณะรัฐมนตรีเสนอชื่อ

มีจำนวนไม่เกินหนึ่งในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด จำนวนนอกจากนั้นให้ที่ประชุมเลือกจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอ

การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามวิธีที่ประธานกำหนด

* ข้อ 75 การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในการประชุมคณะกรรมการที่จะมีการลงมติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่"

ข้อ 76 การประชุมคณะกรรมการ ให้นำข้อบังคับนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการประชุมสมาชิมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้คณะกรรมการแต่ละคณะเลือกตั้งประธาน รองประธาน เลขาธิการ ผู้ช่วยเลขาธิการ โฆษกและผู้ช่วยโฆษก จากกรรมการในคณะนั้น ๆ

ประธานคณะกรรมการสามัญประจำสภาแต่ละคณะ จะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วน ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการมีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาใดๆตามแต่จะมอบหมายได้

ข้อ 77 การเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่ ให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อประธานคณะกรรมการหรือผู้ทำหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ

ข้อ 78 สมาชิก รัฐมนตรี และผู้ซึ่งประธานของที่ประชุมอนุภาคมีสิทธิเข้าฟังการประชุมคณะกรรมการ ในกรณีประชุมลับ ห้ามผู้มิได้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าฟังการประชุม เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากประธานคณะกรรมการ

ข้อ 79 ภายใต้บังคับข้อ 78 ผู้เสนอญัตติ รัฐมนตรีและผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรี

* ความเดิมในข้อ 76 ถูกยกเลิกโดย ข้อ 3 แห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และให้ใช้ความใหม่แทนตั้งที่พิมพ์ไว้

มอบหมาย มีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการได้ตลอดเรื่อง ส่วนผู้แปรญัตติที่มีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นได้เฉพาะที่แปรญัตติไว้

การชี้แจงแสดงความคิดเห็นตามวรรคหนึ่ง ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติอาจมอบหมายเป็นหนังสือให้สมาชิกอื่นกระทำแทนได้

ข้อ 80 ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรประกาศกำหนดการประชุมคณะกรรมการไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และมีหนังสือนัดผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติมาชี้แจงประกอบญัตติหรือคำแปรญัตติ แล้วแต่กรณีล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน หากเรื่องใดจะก่อให้เกิดผลใช้บังคับเป็นกฎหมายหรือเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ต้องแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบด้วย

ข้อ 81 ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่มาชี้แจงต่อคณะกรรมการตามนัด จนเวลาล่วงไปเกินกว่าสามสัปดาห์นับแต่เวลาที่คณะกรรมการได้เริ่มพิจารณาคำแปรญัตติใด คำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป เว้นแต่คณะกรรมการพิจารณาเรื่องนั้นยังไม่เสร็จ

ข้อ 82 ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการในข้อใด จะสงวนคำแปรญัตติในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้สภาวินิจฉัยก็ได้

ข้อ 83 กรรมการผู้ใดไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการในข้อใด จะสงวนความเห็นของตนในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้สภาวินิจฉัยก็ได้

ข้อ 84 เมื่อคณะกรรมการได้กระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามที่สภามอบหมายเสร็จแล้วให้รายงานต่อสภา

ในที่ประชุมสภา คณะกรรมการมีสิทธิแถลง ชี้แจง หรือแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกระทำดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ในการนี้ คณะกรรมการจะมอบหมายให้บุคคลใด ๆ แถลงหรือชี้แจงแทนก็ได้

ข้อ 85 ถ้าคณะกรรมการเห็นว่า มีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรีควรทราบหรือควรปฏิบัติ ก็ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการ เพื่อให้สภาพิจารณา

ในกรณีที่สภาเห็นด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการ ให้ประธานสภา
แจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาหกสิบวัน นับแต่วันที่ประธานสภาส่งข้อสังเกต
ของคณะกรรมการให้คณะรัฐมนตรีทราบ คณะรัฐมนตรีได้ปฏิบัติตามข้อสังเกตนั้น
ประการใดหรือไม่ ให้ประธานสภาแจ้งให้ที่ประชุมทราบในโอกาสแรกที่มีการ
ประชุมสภา

ข้อ 86 ถ้ามีมติของสภาให้คณะกรรมการใดกระทำกิจการหรือพิจารณา
สอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดให้เสร็จภายในกำหนดเวลาใด และคณะกรรมการนั้น
กระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาจะไม่เสร็จภายในเวลาที่กำหนด
ประธานคณะกรรมการต้องรายงานให้ประธานสภาทราบโดยด่วน

ในกรณีดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง ถ้าอยู่ในระหว่างสมัยประชุมให้ประธานสภา
รับเสนอต่อที่ประชุม และที่ประชุมอาจลงมติให้ขยายเวลาที่ได้กำหนดไว้หรือให้ตั้ง
คณะกรรมการใหม่แทนคณะเดิม หรือให้ดำเนินการอย่างอื่นสุดแต่ที่ประชุมจะ
เห็นสมควร แต่ถ้านอกสมัยประชุม ก็ให้ประธานสภามีอำนาจอนุญาตให้ขยาย
เวลาที่กำหนดไว้ได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แล้วแจ้งให้สภาทราบภายหลัง

ข้อ 87 กรรมการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (1) อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร
- (2) ตาย
- (3) ลาออก
- (4) มีการตั้งคณะกรรมการใหม่แทนคณะเดิม
- (5) สภามีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- (6) ขาดประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และมีได้แจ้ง

เป็นหนังสือให้ประธานคณะกรรมการทราบ

ข้อ 88 ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการใดว่างลง ให้
ประธานคณะกรรมการแจ้งต่อประธานสภา เพื่อขอให้สภาตั้งซ่อม

หมวด 5

การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ข้อ 89 ให้มีสารบบลงวันที่สภาส่งร่างพระราชบัญญัติไปยังวุฒิสภา และวันที่สภาได้รับร่างพระราชบัญญัติคืนจากวุฒิสภา

ข้อ 90 ร่างพระราชบัญญัติต้องแบ่งเป็นมาตรา และต้องมีบทที่ประกอบดังต่อไปนี้

(1) หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ

(2) เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น ให้กำหนดโดยชัดเจน

ในกรณีที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายเดิม ให้ระบุมาตราที่ต้องการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกไว้ในหลักการหรือจะระบุไว้ในเหตุผลด้วยก็ได้

ข้อ 91 ร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกเสนอต่อสภา ให้ประธานสภาทำการตรวจสอบ และหากมีข้อบกพร่อง ให้ประธานสภาแจ้งสมาชิคนั้นทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับ

ข้อ 92 ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินตามความหมายที่กำหนดไว้ในมาตรา 137 ของรัฐธรรมนูญซึ่งสมาชิกเป็นผู้เสนอนั้น ให้ประธานสภาส่งไปยังนายกรัฐมนตรี ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้นจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่ประธานสภาวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติฉบับใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาแจ้งให้สมาชิกผู้เสนอทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้น

เมื่อนายกรัฐมนตรีได้รับร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่งแล้ว หากไม่พิจารณารับรองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับ ให้ประธานสภาแจ้งเหตุขัดข้อง

ให้ที่ประชุมทราบ

ข้อ 93 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ

ข้อ 94 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่ง ให้สภาพิจารณาและลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

เพื่อประโยชน์แก่การวินิจฉัยดังกล่าวในวาระหนึ่ง สภาจะให้คณะกรรมการพิจารณา ก่อนรับหลักการก็ได้

ในกรณีที่สภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติหลายฉบับรวมกัน สภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติแต่ละฉบับหรือทั้งหมดรวมกันก็ได้ และเมื่อสภาได้มีมติรับหลักการแล้ว ให้สภาลงมติว่าจะให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับใดเป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง

ข้อ 95 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกเป็นผู้เสนอ ถ้าคณะรัฐมนตรีขอรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไปพิจารณาก่อนที่สภาจะลงมติตามข้อ 94 ก็ให้รอการพิจารณาไว้ก่อนเมื่อที่ประชุมอนุมัติ แต่ต้องไม่เกินหกสิบวัน

ข้อ 96 ในกรณีที่สภามีมติในวาระที่หนึ่ง รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ ให้สภาพิจารณาคตามลำดับต่อไปเป็นวาระที่สอง

ข้อ 97 การพิจารณาในวาระที่สอง ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการที่สภาตั้งหรือกรรมาธิการเต็มสภา

ตามปกติ ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ โดยคณะกรรมการที่สภาตั้ง การพิจารณาโดยกรรมาธิการเต็มสภาจะกระทำได้ต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอ หรือเมื่อสมาชิกเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน และที่ประชุมอนุมัติ

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมาธิการเต็มสภานั้น สภาจะตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาใดโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินั้นก็ได้

ข้อ 98 ในกรณีพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ โดยคณะกรรมการที่สภาตั้งนั้นสภาจะให้คณะกรรมการสามัญ หรือคณะกรรมการวิสามัญเป็นผู้พิจารณา ก็ได้

ข้อ 99 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ชั้นคณะกรรมการที่สภาตั้ง สมาชิกผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ ก็ให้เสนอคำแปรญัตติ ล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการ ภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันที่สภารับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ เว้นแต่สภาจะได้กำหนดเวลาแปรญัตติสำหรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้เป็นอย่างอื่น

การแปรญัตติ โดยปกติต้องแปรเป็นรายมาตรา

การแปรญัตติเพิ่มมาตรา ขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิม ต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

ข้อ 100 เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว ให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น โดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติม พร้อมทั้งรายงานต่อประธานสภา รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติ มติของคณะกรรมการเกี่ยวกับคำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวนความเห็นของกรรมการ ก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย

ข้อ 101 เมื่อประธานสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติ และรายงานของคณะกรรมการตามข้อ 100 แล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมภายในสัปดาห์

ข้อ 102 ในกรณีที่สภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมการเต็มสภา ให้ถือว่าสมาชิกทุกคนในที่ประชุมประกอบกันเป็นคณะกรรมการ และประธานของที่ประชุมมีฐานะเป็นประธานคณะกรรมการด้วย

การพิจารณาโดยกรรมการเต็มสภา เป็นทั้งการพิจารณาชั้นกรรมการ และการพิจารณาของสภาในวาระที่สองเรียงตามลำดับมาตรารวมกันไป

ข้อ 103 ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว ให้สภาพิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา และให้อภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือผู้แปรญัตติสงวนคำแปรญัตติหรือที่กรรมการสงวนความเห็นไว้ ทั้งนี้ เว้นแต่

ที่ประชุมจะลงมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ 104 เมื่อได้พิจารณาตามข้อ 103 จนจบร่างแล้ว ให้สภาพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณารั้งนี้สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติม ถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดมิได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายังขัดแย้งกันอยู่

ข้อ 105 เมื่อได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สองเสร็จแล้ว ให้สภาพิจารณาเป็นวาระที่สาม

ข้อ 106 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สามไม่มีการอภิปราย และให้ที่ประชุมลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ

ข้อ 107 ในกรณีที่สภาลงมติในวาระที่หนึ่งไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติก็ดี หรือลงมติในวาระที่สามไม่เห็นชอบก็ดี ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

ข้อ 108 ร่างพระราชบัญญัติใดต้องยับยั้งไว้โดยบทบัญญัติมาตรา 141 ของรัฐธรรมนูญ เมื่อกำหนดเวลาตามมาตรา 142 ของรัฐธรรมนูญได้ล่วงพ้นไป ประธานอาจขอปรึกษาที่ประชุม หรือสมาชิกอาจเสนอญัตติให้ยกร่างพระราชบัญญัตินั้นพิจารณาใหม่ได้

ข้อ 109 ในกรณีที่สภามีมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติใด ให้ประธานสภาดำเนินการเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภาต่อไป

ข้อ 110 ในกรณีที่วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติที่ได้เสนอไปตามข้อ 109 ให้ประธานสภาดำเนินการเพื่อให้สภากำหนดจำนวนและตั้งกรรมาธิการร่วมกัน

เมื่อสภาได้กำหนดจำนวนและตั้งกรรมาธิการร่วมกันแล้ว ให้ประธานสภาแจ้งไปยังวุฒิสภา

เมื่อคณะกรรมาธิการร่วมกันได้รายงาน และเสนอร่างพระราชบัญญัติที่ได้พิจารณาแล้ว ให้สภาพิจารณาลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัตินั้น

หมวด 6

การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ 111 การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ให้นำข้อบังคับว่าด้วยการเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ เว้นแต่การพิจารณา การออกเสียงและการลงมติต้องเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 211 ของรัฐธรรมนูญ

ข้อ 112 การพิจารณาในวาระที่สอง ให้ที่ประชุมตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณามีจำนวนไม่เกินสี่สิบห้าคนและกรรมการที่แต่ละสภาตั้งจะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละสภา

หมวด 7

การตั้งกระทู้ถาม

ข้อ 113 การตั้งกระทู้ถาม ให้เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภา โดยมีข้อความเป็นคำถามในข้อเท็จจริงหรือนโยบาย

ข้อเท็จจริงที่อ้างประกอบกระทู้ถาม ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ตั้งกระทู้ถามรับรองว่าถูกต้อง แม้ไม่ได้ยืนยันรับรองไว้ในกระทู้ถามก็ตาม และถ้าจำเป็นจะต้องมีคำชี้แจงประกอบ ให้ระบุแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก

คำถาม ข้อเท็จจริง ตลอดจนคำชี้แจงประกอบ ต้องไม่พุ่มเฟือย วนเวียนซ้ำซาก หรือมีลักษณะเป็นการอภิปราย

ข้อ 114 กระทู้ถามแต่ละกระทู้นั้น ให้ตั้งถามและซักถามได้เฉพาะคนเดียว

ข้อ 115 กระทู้ถามต้องไม่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (1) เป็นเชิงประชด เสียดสีหรือกลั่นแกล้งใส่ร้าย
- (2) เคลือบคลุมหรือเข้าใจยาก
- (3) เป็นเรื่องที่ได้ตอบแล้วหรือชี้แจงแล้วว่าไม่ตอบ
- (4) เป็นการให้ออกความเห็น
- (5) เป็นปัญหาข้อกฎหมาย
- (6) เป็นเรื่องที่ไม่มีสาระสำคัญ
- (7) เป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใด ๆ เว้นแต่ที่เกี่ยวกับการงานในหน้าที่

ราชการ

ข้อ 116 กระตุ้นตามข้อ 115 (3) นั้น จะตั้งกระทู้ถามขึ้นใหม่ได้ในเมื่อมีสาระสำคัญต่างกัน หรือพบเหตุการณ์ในขณะที่มีกระทู้ถามครั้งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อตั้งกระทู้ถามครั้งก่อน

ข้อ 117 กรณีที่เกี่ยวกับประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน หรือเหตุฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนในอันจะรักษาความปลอดภัยหรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีหรือเสรีภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือกระทบกระเทือนต่อสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องที่รัฐมนตรีควรจะต้องรีบชี้แจง หรือดำเนินการโดยทันที จะตั้งเป็นกระทู้ถามกรณีเร่งด่วนก็ได้

ข้อ 118 ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่ากระทู้ถามใดที่สมาชิกตั้งถามมาเป็นหรือไม่เป็นกระทู้ถามตามข้อ 113 ข้อ 115 ข้อ 116 ข้อ 117 หรือวินิจฉัยว่าจะให้ตอบในราชกิจจานุเบกษาหรือตอบในที่ประชุมสภาตามมาตรา 149 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ

การวินิจฉัยดังกล่าวในวรรคหนึ่งเป็นประการใด ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร แจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบภายในสัปดาห์วันนับแต่วันที่ได้รับกระทู้ถามนั้น

ข้อ 119 ให้ประธานสภาจัดส่งกระทู้ถาม ซึ่งได้วินิจฉัยแล้วว่าให้ตอบในราชกิจจานุเบกษาหรือในที่ประชุมสภาตามข้อ 118 ไปยังรัฐมนตรีผู้เกี่ยวข้อง

ในกรณีที่เป็นการกระทู้ถามที่ต้องตอบในราชกิจจานุเบกษา ให้ประธานสภา
 แจ้งรัฐมนตรีผู้เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการตอบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รัฐมนตรี
 ได้รับกระทู้ถามนั้น และหากรัฐมนตรีได้ตอบแล้วในราชกิจจานุเบกษา หรือมีเหตุ
 ขัดข้องไม่ตอบภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ประธานสภาแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถาม
 ทราบ

ในกรณีที่เป็นการกระทู้ถามที่ต้องตอบในที่ประชุมสภา ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระ
 การประชุมภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งไปตามวรรคหนึ่ง และให้แจ้งรัฐมนตรี
 ผู้เกี่ยวข้องไปด้วยว่า จะกำหนดให้ผู้ตั้งกระทู้ถามถามเรื่องนั้นในการประชุมครั้งใด
 การกำหนดเวลาดังกล่าวให้ประธานสภาคำนึงถึงความสำคัญของเหตุการณ์ และ
 ความสนใจของประชาชน ซึ่งควรจะได้ทราบโดยปัจจุบันนั้นเป็นหลักพิจารณา
 หากประธานสภา ไม่อาจบรรจุกระทู้ถามเข้าระเบียบวาระการประชุมได้ภายใน
 กำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้แจ้งเหตุขัดข้องให้ที่ประชุมและผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ

ข้อ 120 เมื่อถึงระเบียบวาระกระทู้ถาม ให้ประธานอนุญาติให้ถามตาม
 ลำดับ

ข้อ 121 ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิถอนกระทู้ถามได้

เมื่อถึงระเบียบวาระกระทู้ถามของผู้ใด ถ้าผู้ตั้งกระทู้ถามไม่ถามหรือไม่อยู่
 ในที่ประชุม ให้ถือว่ากระทู้ถามนั้นตกไป

ข้อ 122 การตอบกระทู้ถามของรัฐมนตรี ให้นำข้อ 113 วรรคสาม มาใช้
 บังคับโดยอนุโลม

เมื่อรัฐมนตรีได้ตอบแล้ว ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิซักถามได้อีกสามครั้ง เว้นแต่
 จะขอซักถามต่อไปเพราะคำตอบยังไม่หมดประเด็น และประธานอนุญาติ

การซักถามนั้น ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิที่จะชี้แจงข้อเท็จจริงประกอบได้เท่าที่
 จำเป็น

ข้อ 123 รัฐมนตรีจะขอเลื่อนการตอบกระทู้ถามก็ได้ แต่ต้องชี้แจงเหตุผล
 ในที่ประชุมและให้กำหนดว่าจะตอบได้เมื่อใด

ข้อ 124 การประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ให้บรรจุกระทู้ถามได้ไม่เกินห้ากระทู้ แต่ถ้าหากมีกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน ประธานสภาจะได้บรรจุกระทู้ถามเกินกว่าห้ากระทู้ก็ได้

ข้อ 125 การประชุมครั้งหนึ่ง ๆ มิให้ผู้ตั้งกระทู้ถามคนเดียวกันถามเกินกว่าหนึ่งกระทู้ เว้นแต่ไม่มีกระทู้ถามของสมาชิกอื่นเหลืออยู่

ข้อ 126 กระทู้ถามใดที่รัฐมนตรียังไม่ได้อตอบ ให้เป็นอันระงับไปเมื่อคณะรัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง

หมวด 8

การแถลงนโยบายและการเปิดอภิปรายทั่วไป

ส่วนที่ 1

การแถลงนโยบาย

ข้อ 127 เมื่อคณะรัฐมนตรีขอแถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามมาตรา 165 ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

เมื่อคณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาแล้ว ให้ประธานดำเนินการให้สมาชิกซักถามและอภิปรายร่วมกัน เว้นแต่ที่ประชุมได้มีมติให้ซักถามและอภิปรายเป็นประเด็น ๆ ไป

ข้อ 128 สมาชิกมีสิทธิจะซักถามและอภิปรายทั้งในทางสนับสนุน และคัดค้านในเรื่องความเหมาะสมของนโยบายและความสามารถที่จะบริหารให้สำเร็จผลตามนโยบาย

ในการนี้ สมาชิกอาจซักถามและอภิปรายถึงแผนการปฏิบัติและวิธีการที่จะปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ ด้วยก็ได้

ข้อ 129 เฉพาะแต่คณะรัฐมนตรีเท่านั้นที่มีสิทธิจะอภิปรายตอบข้อซักถาม

หรือข้อคัดค้านของสมาชิก

เพื่อความสะดวก รัฐมนตรีจะตอบสมาชิกที่ซักถามหรือคัดค้านที่ละคนเป็นลำดับไปหรือจะรวบรวมตอบครั้งละหลายคนก็ได้

ข้อ 130 ในการอภิปรายนั้นนอกจากที่กำหนดไว้ในส่วนนี้แล้วให้นำความในหมวด 3 ส่วนที่ 3 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ 2

การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อฟังความคิดเห็นของสมาชิก

ข้อ 131 เมื่อนายกรัฐมนตรีขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภาตามมาตรา 167 ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภาบรรจุคำขอเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

สมาชิกทุกคนมีสิทธิอภิปราย ให้ความคิดเห็นในปัญหาเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินแก่คณะรัฐมนตรีตามที่ขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไป

ข้อ 132 การอภิปรายให้เป็นอันยุติเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอหรือเมื่อสมาชิกเสนอญัตติให้ปิดอภิปรายโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนและที่ประชุมอนุมัติ

ข้อ 133 ในการอภิปรายนั้น นอกจากที่ได้กำหนดไว้ในส่วนนี้แล้วให้นำความในหมวด 3 ส่วนที่ 3 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ 3

การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

ข้อ 134 เมื่อสมาชิกมีความประสงค์จะเสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา 150 ของรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นต่อประธานสภาเป็นหนังสือแสดงว่าจะเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะในเรื่องใดบ้าง

เมื่อประธานสภาได้รับญัตติตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้รีบแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรี และให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

ข้อ 135 การอภิปรายในญัตติตามความในข้อ 134 นั้น สมาชิกย่อมกระทำได้ทั้งในทางสนับสนุนหรือคัดค้าน

ข้อ 136 การตอบข้อซักถามให้นำความในข้อ 129 วรรคสอง มาใช้บังคับและในการอภิปรายนั้น นอกจากที่กำหนดไว้ในส่วนนี้แล้ว ให้นำความในหมวด 3 ส่วนที่ 3 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด 9

การแต่งตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญ

ข้อ 137 การแต่งตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญจากผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ดำเนินการเลือกโดยนำความในข้อ 4 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด 10

การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย

ข้อ 138 สถานที่ประชุมของสภาย่อมเป็นที่เคารพและเป็นเขตหวงห้าม ผู้เข้าไปต้องประพฤติตนให้เรียบร้อย มีสัมมาคารวะ และต้องแต่งกายตามที่ประธานสภากำหนด บุคคลอื่นที่ไม่มีใช้สมาชิกรัฐสภาหรือเจ้าหน้าที่รัฐสภา เมื่อหมดภารกิจต้องออกนอกสถานที่ประชุมของสภา

การแต่งกายของสมาชิกนั้นให้แต่งเครื่องแบบ ฯ หรือสากลนิยมหรือชุดพระราชทานหรือตามที่ประธานสภากำหนด

ห้ามใช้เครื่องมือสื่อสารใด ๆ ซึ่งก่อให้เกิดการรบกวน และห้ามสูบบุหรี่ในห้องประชุมสภา

ข้อ 139 ผู้ใดฝ่าฝืนข้อบังคับนี้ ประธานมีอำนาจเตือน ห้ามปราม ให้ออกลำพูด ห้ามพูดในเรื่องที่กำลังปรึกษากันอยู่ ให้ออกไปจากที่ประชุม หรือสั่งให้ออกไปจากที่ประชุมครั้งนั้นโดยมีหรือไม่มีกำหนดเวลาก็ได้

ในกรณีที่ประธานสั่งให้ผู้ใดออกจากที่ประชุม หากผู้นั้นขัดขืน ประธานมีอำนาจสั่งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ให้นำตัวออกจากสถานที่ประชุม หรือออกไปให้พ้นบริเวณสภา

คำสั่งของประธานตามข้อนี้ ผู้ใดจะโต้แย้งมิได้

ข้อ 140 การรักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาในที่ประชุมสภาหรือบริเวณสภาหรือเข้าฟังการประชุมของสภา ตลอดจนมารยาทของบุคคลเช่นว่านั้น และการโฆษณาข้อความเกี่ยวกับการประชุมปรึกษาของสภาให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภาวางไว้

หมวด 11

บทสุดท้าย

ข้อ 141 ถ้าประธานขอปรึกษา หรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ให้งดใช้ข้อบังคับข้อหนึ่งข้อใดทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราวเฉพาะกรณี หากที่ประชุมอนุมัติก็ให้งดใช้ได้

ข้อ 142 ภายใต้บังคับมาตรา 155 ของรัฐธรรมนูญ ถ้ามีปัญหาที่จะต้องตีความข้อบังคับนี้ ให้เป็นอำนาจของสภาที่จะวินิจฉัย และเมื่อที่ประชุมได้ลงมติวินิจฉัยโดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเป็นประการใดแล้ว ให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นเด็ดขาด

การขอให้ที่ประชุมวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง อาจกระทำได้โดยประธานขอปรึกษาหรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ข้อ 143 การขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับนี้ ต้องเสนอเป็นญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

การเสนอและพิจารณาญัตติดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้นำข้อบังคับว่าด้วยการเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 144 ในกรณีที่สมาชิกร้องขอให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อมีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมรัฐสภาตามมาตรา 131 ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภานำความกราบบังคมทูลภายในสามวันนับแต่วันที่รับคำร้องขอ

เมื่อได้มีพระบรมราชโองการประกาศเรียกประชุมรัฐสภาแล้ว ให้แจ้งประธานวุฒิสภาและคณะรัฐมนตรีทราบ

ข้อ 145 ในกรณีมีเรื่องที่สภาจะต้องพิจารณาเกี่ยวกับการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้มีการจับหรือคุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกไปทำการสอบสวนในฐานะเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาในระหว่างสมัยประชุมตามมาตรา 133 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ หรือในกรณีมีเรื่องที่สภาจะต้องพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้มีการพิจารณาคดีอาญาที่สมาชิกถูกฟ้องในระหว่างสมัยประชุมตามมาตรา 134 ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

ข้อ 146 ในกรณีที่ประธานสภาได้ดำเนินการตามมาตรา 133 วรรคสอง หรือมาตรา 135 ของรัฐธรรมนูญแล้ว ให้ประธานสภาแจ้งให้สภาทราบในโอกาสแรกที่มีการประชุมสภา

บทเฉพาะกาล

ข้อ 147 ข้อบังคับนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ได้กระทำเสร็จไปแล้ว

ก่อนใช้ข้อบังคับนี้ ส่วนการใดที่ยังกระทำค้างอยู่ให้ดำเนินการต่อไปตามข้อบังคับ
ที่ใช้ก่อนวันใช้ข้อบังคับนี้

ข้อ 148 ให้กรรมการในคณะกรรมการสามัญประจำสภาทุกคนพ้นจาก
ตำแหน่งกรรมการเมื่อมีการตั้งกรรมการสามัญตามข้อ 73 แล้ว เว้นแต่คณะ
กรรมการสามัญประจำสภาคณะใดมีการใดที่ยังกระทำค้างอยู่ ให้ดำเนินการต่อไป
จนกว่าจะแล้วเสร็จ

ข้อ 149 เมื่อข้อบังคับนี้ใช้บังคับแล้ว หากยังไม่มีประกาศรัฐสภาแบ่งส่วน
ราชการ ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภาใช้บังคับ ข้อบังคับนี้
ที่ใดที่อ้างถึงสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร หรือเลขาธิการสภาผู้แทน
ราษฎร ให้หมายถึงสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา หรือเลขาธิการรัฐสภา แล้วแต่
กรณี จนกว่าจะมีประกาศรัฐสภาแบ่งส่วนราชการดังกล่าว

ข้อ 150 ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมของรัฐสภา ซึ่งได้ตราขึ้น
ตามมาตรา 157 ของรัฐธรรมนูญ ให้ใช้บทบัญญัติในหมวด 6 การพิจารณาร่าง
รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 111 และข้อ 112 หมวด 8 การแถลงนโยบาย
และการเปิดอภิปรายทั่วไป เฉพาะในส่วนที่ 1 การแถลงนโยบาย ข้อ 127 ถึงข้อ
130 และส่วนที่ 2 การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อฟังความคิดเห็นของสมาชิก ข้อ 131
ถึงข้อ 133 และเป็นอันยกเลิกเมื่อได้มีบทบัญญัติดังกล่าวขึ้นใช้บังคับในข้อบังคับ
การประชุมของรัฐสภาแล้ว

ประกาศ ณ วันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2535

(ลงชื่อ)

อาทิตย์ อุไรรัตน์

(นายอาทิตย์ อุไรรัตน์)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

จัดทำโดย
กองการประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

พิมพ์ที่ กองการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

พ.ศ. ๒๕๓๘